

İyi Uygulamalar El Kitabı

earnportal

Funded by
the European Union

Erasmus+

İYİ UYGULAMALAR EL KİTABI

2024

"Erasmus+ kapsamında Avrupa Komisyonu tarafından desteklenmektedir. Burada yer alan içerik yazarın görüşlerini yansıtmaktadır ve bu görüşlerden Avrupa Komisyonu ve Türkiye Ulusal Ajansı sorumlu tutulamaz."

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	4
1. RADİKALLEŞMENİN TEORİK ÇERÇEVESİ	7
1.1. Tanımlar ve Kavramsal Çerçeve	7
1.2. Farklı Radikalleşme Türleri Hakkında Bilgi.....	8
1.3. Radikalleşmeye Küresel Bakış	9
1.3.1. Radikalleşmenin Dünya Geneline Yayılımı ve Etkileri	10
1.3.2. Bölgesel Farklılıklar ve Ortak Noktalar	11
2. RADİKALLEŞME VAKALARI.....	13
2.1. İdeolojik Radikalleşme Vakaları	13
2.1.1. Breivik Vakası	13
2.1.2. Oklahoma City Bombalaması	14
2.1.3. Unabomber (Theodore Kaczynski)	15
2.1.4. Weather Underground.....	15
2.2. Dini Radikalleşme Vakaları	16
2.2.1. El Kaide ve 11 Eylül Saldırıları	16
2.2.2. İŞİD (DAEŞ).....	17
2.2.3. Aum Shinrikyo (Tokyo Metro Saldırısı).....	17
2.2.4. Boko Haram	18
2.3. Politik Radikalleşme Vakaları	18
2.3.1. Sri Lanka'daki Tamil Kaplanları (LTTE)	18
2.3.2. FARC (Kolombiya Devrimci Silahlı Kuvvetleri)	19
2.3.3. ETA (Euskadi Ta Askatasuna).....	20
2.3.4. Kızıl Tugaylar (Brigate Rosse).....	20
3. RADİKALLEŞMEYLE MÜCADELEDE KULLANILAN YÖNTEMLER	23
3.1. Eğitim ve Farkındalık Programları	23
3.1.1. Norveç: 'EXIT' Programı.....	24
3.1.2. Avustralya: 'Living Safe Together' Programı	24
3.1.3. Birleşik Krallık: 'Prevent' Programı	25
3.1.4. Danimarka: 'Aarhus Modeli'	27

3.2. Toplumsal Katılım ve Entegrasyon Programları	28
3.2.1. Almanya: Köln Runder Tisch	29
3.2.2. Kanada: Radicalization Community Support Project	29
3.2.3. Norveç: Dialogue Forums in Oslo	30
3.2.4. Birleşik Krallık: Faith Matters Toplum Programları.....	31
3.3. Hukuki ve Güvenlik Önlemleri: Örnek Uygulamalar	32
3.3.1. Birleşik Krallık: Counter-Terrorism and Security Act (2015)	32
3.3.2. Fransa: Plan de Lutte contre la Radicalisation et le Terrorisme (PLAT)	33
3.3.3. Almanya: Gesetz zur Verbesserung der Durchsetzung des Aufenthaltsrechts und zur Regelung der Ausreisepflicht (2017)	33
3.3.4. Avusturya: Countering Violent Extremism (CVE) Program.....	34
3.4. Rehabilitasyon ve Yeniden Entegrasyon	35
3.4.1. Singapur: Dini Rehabilitasyon Grubu (RRG)	35
3.4.2. Hollanda: 'Deradicalization and Reintegration' Programı.....	36
3.4.3. İsveç: 'Malmö Modeli'	37
3.4.4. Nijerya: 'Operation Safe Corridor'	38
3.5. Medya ve İletişim Stratejileri	39
3.5.1. Birleşik Krallık: Counter Terrorism Internet Referral Unit (CTIRU)	39
3.5.2. Fransa: Stop Djihadisme Kampanyası	40
3.5.3. Almanya: Hayat Programı	41
3.5.4. Endonezya: BNPT Medya Kampanyaları	42
4. GELECEĞE YÖNELİK ÖNERİLER VE STRATEJİLER	43
4.1. Yeni Yaklaşımlar ve Yenilikçi Yöntemler	43
4.1.1. Yapay Zekâ (AI) ve Makine Öğrenimi:	43
4.1.2. Sanal Gerçeklik (VR) ve Artırılmış Gerçeklik (AR):	46
4.1.3. Blok Zinciri Teknolojisi	48
4.2. Politika Önerileri	50
4.3. Araştırma İhtiyaçları ve Fırsatlar	51
5. SONUÇ	53
5.1. Genel Değerlendirme	53
5.2. Radikalleşmeyle Mücadelede Başarı Faktörleri.....	53
5.3. Son Söz	54
KAYNAKLAR	57

GİRİŞ

Radikalleşme, modern toplumların karşılaştığı en ciddi tehditlerden biridir ve bu tehditle mücadele etmek, kapsamlı ve çok yönlü yaklaşımlar gerektirir. Radikalleşme süreci, bireylerin aşırı ideolojilere olan eğilimlerini artıran birçok faktörün etkileşimiyle oluşur. Sosyal, ekonomik, politik ve psikolojik dinamiklerin bir araya gelmesiyle radikalleşme, toplumların dokusunu tehdit eden bir olgu haline gelir. Bu kitap, radikalleşmenin kökenlerini, dinamiklerini ve önleme stratejilerini anlamak için bir rehber sunmayı amaçlamaktadır. Radikalleşme sürecinin karmaşıklığı, bireylerin ve toplumların bu sürece nasıl dâhil olduğunu anlamayı ve etkili müdahale stratejileri geliştirmeyi zorunlu kılar. Bu bağlamda, eğitim ve farkındalık programları, toplumsal uyumun artırılması, sosyal entegrasyon projeleri ve bireylerin eleştirel düşünme becerilerinin geliştirilmesi gibi stratejiler, radikalleşme ile mücadelede kilit rol oynamaktadır.

Radikalleşme, küresel güvenlik ve toplumsal huzur için ciddi bir tehdit oluşturmaktadır. Bu kitap, radikalleşmenin temel nedenlerini, süreçlerini ve önleme stratejilerini ele alarak, bireylerin ve toplumların bu tehdit karşısında daha bilinçli ve hazırlıklı olmalarını amaçlamaktadır. Radikalleşmeyle mücadelede etkili olan en iyi uygulama örneklerini sunarak, bu alanda çalışan profesyonellere ve politikalara yön verenlere rehberlik edecektir. Kitap, akademik araştırmalar, saha çalışmaları ve başarılı projelerden elde edilen bilgileri bir araya getirerek, pratik ve uygulanabilir çözümler sunmayı hedeflemektedir. Bu kitabın hedef kitlesi, radikalleşme ve şiddet içeren aşırılıkla mücadelede görev alan sosyal hizmet uzmanları, psikologlar, eğitimciler, güvenlik güçleri ve politika yapıcılar gibi profesyonellerdir. Aynı zamanda, bu alanda araştırma yapan akademisyenler ve konuya ilgi duyan genel okuyucular da kitabın içeriğinden faydalanabilir. Kitap hem teorik bilgiye hem de pratik uygulamalara yer vererek, farklı düzeylerde bilgi ve deneyime sahip okuyucuların ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde tasarlanmıştır. Hedef kitle, kitap sayesinde radikalleşmeyle mücadelede daha etkili stratejiler geliştirebilir ve uygulayabilir.

1- RADİKALLEŞMENİN TEORİK ÇERÇEVESİ

Radikalleşme, bireylerin ve grupların, geleneksel toplumsal normlardan ve değerlerden saparak, aşırı uç görüşlere ve eylemlere yönelmesi sürecidir. Bu süreç, çeşitli teorik çerçevelerle açıklanabilir. Radikalleşmenin teorik çerçevesi, sosyal, psikolojik ve ideolojik dinamiklerin bir arada ele alındığı geniş bir perspektife dayanır. Bu bölümde, radikalleşmenin kavramsal çerçevesine, farklı radikalleşme türlerine, radikalleşmenin Dünya genelinde yayılımı ve etkilerine yer verilecektir.

1.1. Tanımlar ve Kavramsal Çerçeve

Radikalleşme, bireylerin veya grupların aşırı ideolojilere yönelerek bu ideolojileri benimsemeleri ve savunmaları sürecidir. Bu süreç, kişilerin mevcut sosyal, politik veya dini düzenleri reddetmelerine ve bu düzenleri değiştirmek amacıyla şiddeti meşru görmelerine yol açmaktadır. Radikalleşme hem bireysel hem de toplumsal bir olgu olarak ele alınmalıdır. Bireylerin radikalleşme sürecine girmeleri, genellikle kişisel kimlik, aidiyet duygusu ve anlam arayışı gibi psiko-sosyal dinamiklerle ilişkili gözükmektedir. Toplumsal düzeyde ise radikalleşme, sosyal, ekonomik ve politik faktörlerin etkileşimiyle şekillenmektedir.

Radikalleşmenin teorik çerçevesi, farklı disiplinlerin katkılarıyla şekillenmiştir. Sosyal psikoloji, siyaset bilimi, sosyoloji ve kriminoloji gibi disiplinler, radikalleşmenin nedenlerini ve süreçlerini anlamaya yönelik çeşitli teoriler geliştirmiştir. Bu teoriler, bireylerin radikalleşme sürecine nasıl girdiklerini ve bu sürecin hangi aşamalardan oluştuğunu açıklamayı amaçlamaktadır. Örneğin, Moghaddam'ın "Merdiven Teorisi", bireylerin radikalleşme sürecini bir dizi aşama olarak tanımlamakta ve her aşamanın, bireylerin şiddet içeren eylemlere yönelme olasılığını artırdığını öne sürmektedir.

1.2. Farklı Radikalleşme Türleri Hakkında Bilgi

Radikalleşme, çeşitli ideolojik ve motivasyonel temellere dayanarak farklı türlerde ortaya çıkabilmektedir. Bu türler, radikalleşmenin dinamiklerini ve etkilerini anlamak için önemlidir. Radikalleşme bu kitapçıkta; dini, siyasi, çevresel, etnik-ırksal radikalleşme olmak üzere dört başlık altında incelenecektir.

- **Dini Radikalleşme:** Dini radikalleşme, dini inançların aşırı yorumlanması ve bu inançların şiddet yoluyla yayılması veya savunulması sürecini içermektedir. Bu tür radikalleşme, bireylerin veya grupların kendi inanç sistemlerini üstün görerek, diğer inançları ve toplumsal normları reddetmeleriyle karakterizedir. Örneğin, Christian Identity hareketi, özellikle ABD'de faaliyet gösteren radikal bir Hristiyan gruptur ve bu hareket beyaz üstünlüğün ideolojisini Hristiyanlıkla birleştirerek, beyaz ırkın Tanrı tarafından seçilmiş olduğunu ve diğer ırkların aşağı olduğunu savunmaktadırlar. Christian Identity hareketi, antisemitik, ırkçı ve şiddet yanlısı görüşleriyle bilinmektedir. Bu ideolojiye sahip gruplar, sıklıkla şiddet eylemleri ve terör saldırıları düzenleyerek dikkat çekmiştir. 1995 yılında Oklahoma City'de gerçekleşen bombalı saldırı, Christian Identity hareketinden ilham alan Timothy McVeigh tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu saldırıda, federal bir binanın bombalanması sonucu 168 kişi hayatını kaybetmiş ve yüzlerce kişi yaralanmıştır. McVeigh, eylemini federal hü-

kümete karşı bir protesto olarak nitelendirmiş ve ideolojik olarak Christian Identity hareketine bağlılığını ifade etmiştir.

- **Siyasi Radikalleşme:** Siyasi radikalleşme, bireylerin veya grupların mevcut siyasi düzeni şiddet yoluyla değiştirmeye yönelik aşırı görüşler geliştirmeleri sürecidir. Bu tür radikalleşme, genellikle otoriter rejimlere karşı direniş hareketleri, devrimci ideolojiler veya aşırı milliyetçi görüşler etrafında şekillenmektedir. Örneğin, 20. yüzyılın başlarında Avrupa'da ortaya çıkan aşırı sol ve aşırı sağ hareketler, siyasi radikalleşmenin örnekleridir.
- **Etnik ve Irksal Radikalleşme:** Etnik ve ırksal radikalleşme, belirli bir etnik veya ırksal grubun üstünlüğünü savunan ve diğer grupları dışlayan, aşağılayan veya hedef alan ideolojiler tarafından beslenmektedir. Bu tür radikalleşme, genellikle etnik veya ırksal çatışmaların yoğun olduğu bölgelerde ortaya çıkmaktadır. Örneğin, Neo-Nazi gruplar, beyaz üstünlüğünü savunarak diğer etnik gruplara karşı şiddet eylemleri düzenlemektedirler.
- **Çevresel Radikalleşme:** Çevresel radikalleşme, çevreyi koruma ve ekolojik dengeyi sağlama amacı güden aşırı ideolojilerin benimsenmesi sürecidir. Bu tür radikalleşme, çevresel yıkıma karşı radikal eylemleri ve bazen şiddet kullanımını meşru gören gruplar tarafından temsil edilmektedir. Örneğin, Earth Liberation Front (ELF) gibi gruplar, çevresel zararları önlemek için sabotaj ve diğer şiddet içeren eylemleri kullanmaktadırlar.

Bu farklı radikalleşme türleri, radikalleşmenin çok yönlü ve karmaşık bir olgu olduğunu göstermektedir. Her bir tür, kendi bağlamında ve dinamikleriyle ele alınmalı ve bu türlerle mücadele stratejileri, spesifik ihtiyaçlara göre uyarlanmalıdır. Bu bağlamda, radikalleşme süreçlerini ve türlerini anlamak, etkili önleme ve müdahale stratejilerinin geliştirilmesi için kritik öneme sahiptir.

1.3. Radikalleşmeye Küresel Bakış

Radikalleşme, modern toplumların karşı karşıya olduğu en büyük tehditlerden biri olarak küresel ölçekte ciddi endişeler yaratmaktadır. Farklı ideolojik,

dini ve siyasi motivasyonlarla ortaya çıkan radikalleşme süreçleri, dünya genelinde toplumsal uyum ve güvenlik üzerinde derin etkiler bırakmaktadır. Radikalleşme, bireylerin veya grupların mevcut düzeni şiddet yoluyla değiştirme arzusuyla aşırı ideolojilere yönelmesiyle karakterizedir ve bu süreçler, bölgesel dinamiklere göre farklılıklar göstermektedir. Bu bölümde, radikalleşmenin dünya genelindeki yayılımını ve etkilerini, farklı bölgelerdeki radikalleşme türlerini ve bu süreçlerin ortak noktalarını ele alarak daha kapsamlı bir perspektif sunmak amaçlanmıştır. Küresel düzeyde radikalleşme olgusunu anlamak, etkili mücadele stratejilerinin geliştirilmesi için kritik öneme sahiptir.

1.3.1. Radikalleşmenin Dünya Genelinde Yayılımı ve Etkileri

Radikalleşme, dünya genelinde farklı şekillerde ortaya çıkmakta ve küresel güvenlik, toplumsal uyum ve siyasi istikrar üzerinde derin ve uzun süreli etkiler bırakmaktadır. Bu süreçler, yerel ve küresel dinamiklerin etkileşimiyle şekillenmektedir ve her bölgenin özgün sosyal, ekonomik ve politik koşullarına bağlı olarak farklılıklar göstermektedir. Radikalleşmenin küresel yayılımı, terörizm, şiddet olayları, toplumsal kutuplaşma ve siyasi istikrarsızlık gibi çeşitli şekillerde kendini göstermektedir.

Radikalleşme, bireylerin veya grupların şiddet içeren aşırı ideolojilere yönelmesiyle karakterizedir. Bu süreç, genellikle kimlik arayışı, marjinalleşme, sosyal dışlanma ve adalet algısındaki çarpıklıklarla tetiklenmektedir. Küresel düzeyde, radikalleşme sürecini hızlandıran en önemli faktörlerden biri, dijital teknolojilerin ve sosyal medyanın yaygınlaşmasıdır. İnternet, radikal ideolojilerin hızla yayılmasına ve geniş kitlelere ulaşmasına olanak tanımaktadır. Örneğin, IŞİD (ISIS) sosyal medyayı etkin bir şekilde kullanarak propaganda yapmış, militan toplama faaliyetlerinde bulunmuş ve küresel çapta destekçiler kazanmıştır.

Radikalleşmenin etkileri, sadece fiziksel şiddetle sınırlı kalmayıp aynı zamanda toplumlar arasında güvensizlik ve korku yaratıp toplumsal kutuplaşmayı artırır ve nihayetinde demokratik değerlerin zedelenmesine yol açar. Terör saldırıları dünya genelinde güvenlik politikalarının ve terörle mücadele stratejilerinin yeniden şekillenmesine neden olmuştur. Ayrıca,

radikalleşme, yerel çatışmaların küresel boyuta taşınmasına ve uluslararası ilişkilerde gerilimlerin artmasına yol açmaktadır.

1.3.2. Bölgesel Farklılıklar ve Ortak Noktalar

Radikalleşme süreçleri, her bölgenin kendine özgü sosyal, ekonomik ve politik koşullarına bağlı olarak farklı şekillerde ortaya çıkmaktadır. Ancak, radikalleşmenin bazı ortak noktaları da bulunmaktadır.

Ortadoğu ve Kuzey Afrika (MENA) Bölgesi: Ortadoğu ve Kuzey Afrika bölgesi, radikal İslamcı grupların yoğun faaliyet gösterdiği ve şiddet olaylarının sıkça yaşandığı bir bölgedir. Bu bölgede radikalleşme, genellikle siyasi baskı, ekonomik yoksunluk ve dini farklılıklar gibi faktörlerin bir araya gelmesiyle tetiklenmektedir. Bu tür gruplar, devlet otoritesinin zayıf olduğu bölgelerde ortaya çıkar ve güç kazanır. Örneğin, Irak ve Suriye'de faaliyet gösteren IŞİD, bu tür koşulların bir sonucu olarak ortaya çıkmış ve geniş bir bölgeyi kontrol altına alarak terör faaliyetlerinde bulunmuştur.

Avrupa: Avrupa'da radikalleşme, genellikle göçmen topluluklar içinde ortaya çıkan sosyal dışlanma ve entegrasyon sorunlarıyla ilişkili gözükmemektedir. Özellikle Fransa, Belçika ve İngiltere gibi ülkelerde, radikal İslamcı ideolojilere yönelen gençlerin sayısında artış gözlenmiştir. Bu gençler, sosyal medya ve internet aracılığıyla radikal ideolojilere kolayca erişebilmekte ve terör örgütlerine katılabilmektedir. Avrupa'da ayrıca aşırı sağcı radikalleşme de artış göstermekte ve bu durum, toplumsal kutuplaşmayı daha da derinleştirmektedir.

Güney Asya: Güney Asya'da radikalleşme, genellikle dini ve etnik çatışmalarla ilişkilidir. Pakistan, Hindistan ve Bangladeş gibi ülkelerde, radikal gruplar, dini farklılıkları ve etnik gerilimleri kullanarak destek toplamaktadır. Pakistan'da faaliyet gösteren Taliban, bu tür bir radikalleşmenin en bilinen örneklerinden biridir. Hindistan'da ise Hindu milliyetçiliği üzerinden şekillenen radikal gruplar, Müslüman azınlıklara karşı şiddet eylemleri gerçekleştirmektedir.

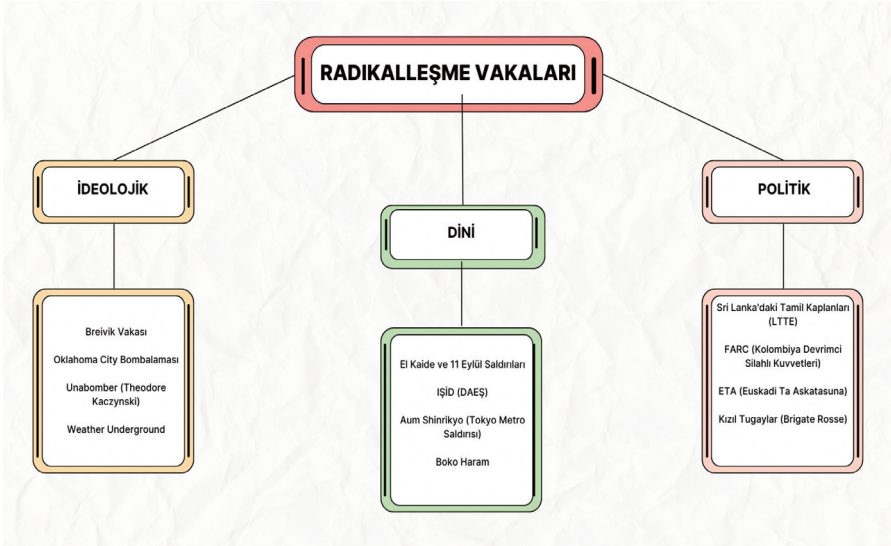
Afrika: Afrika kıtasında, radikalleşme süreçleri genellikle siyasi istikrarsızlık, yoksulluk ve etnik çatışmalarla ilişkilidir. Boko Haram, El-Şebab gibi radikal

gruplar, bu tür koşulları kullanarak güç kazanmış ve bölgesel güvenlik üzerinde ciddi tehditler oluşturmuştur. Bu gruplar, özellikle genç nüfusu hedef alarak militan toplamakta ve yerel toplulukları şiddet yoluyla kontrol altına almaktadır.

Ortak Noktalar: Farklı bölgelerdeki radikalleşme süreçleri, belirli ortak noktalar taşımaktadır. Bu süreçlerde genellikle sosyal dışlanma, ekonomik eşitsizlik, siyasi baskı ve kimlik arayışı gibi faktörler etkilidir. Radikal gruplar, bu faktörleri kullanarak destek toplayarak ideolojilerini yayarlar. Ayrıca, internet ve sosyal medya, radikal ideolojilerin yayılmasında önemli bir araç haline gelmiştir ve küresel ölçekte radikalleşme süreçlerini hızlandırmıştır.

2-RADİKALLEŞME VAKALARI

Radikalleşme, genellikle toplumsal, siyasi veya dini nedenlerle şiddete başvuran bireyler ve gruplarla ilişkilendirilen karmaşık bir olgudur. Bu olgu derinlemesine incelenmesi gereken önemli bir konudur. Radikalleşme vakalarını ideolojik, dini ve politik olarak gruplandırarak açıklayabiliriz. Bu gruplandırma, farklı motivasyonlar ve sonuçlar ortaya koyan çeşitli örneklerle radikalleşmenin dinamiklerini daha iyi anlamamıza yardımcı olur. Şimdi, bu üç kategori örnekler vakalarla ele alınacaktır.

2.1. İdeolojik Radikalleşme Vakaları

2.1.1. Breivik Vakası

Vaka: 22 Temmuz 2011'de Norveç'te Anders Behring Breivik, Oslo'da bir hükümet binasına bomba yerleştirmiş ve Utøya adasında Norveç İşçi Partisi'nin gençlik kampına silahlı saldırı düzenlemiştir.

Neden: Breivik, İslam karşıtı ve aşırı sağcı bir ideolojiye sahipti ve Avrupa'nın İslamlaşmasına karşı bir duruş sergilemek amacıyla bu saldırıları gerçekleştirmiştir.

Sonuç: 77 kişi hayatını kaybetmiş, Breivik'in eylemleri radikal sağcı terörizme dikkat çekmiştir.

2.1.2. Oklahoma City Bombalaması

Vaka: 19 Nisan 1995'te Timothy McVeigh, ABD'nin Oklahoma City kentindeki bir federal binayı bombalayarak 168 kişinin ölümüne neden olmuştur.

Neden: McVeigh, ABD hükümetine karşı bir tepki olarak bu saldırıyı gerçekleştirmiştir, özellikle Waco Kuşatması ve Ruby Ridge olaylarından etkilenmiştir.

Sonuç: Saldırı, ABD tarihindeki en ölümcül iç terörizm olayı olarak kayıtlara geçmiş ve iç terörizme karşı yeni önlemler alınmasına neden olmuştur.

2.1.3. Unabomber (Theodore Kaczynski)

Vaka: 1978-1995 yılları arasında Theodore Kaczynski, "Unabomber" adıyla bilinen kişi, teknolojiye ve modern endüstriyel topluma karşı duyduğu nefret nedeniyle posta bombalarıyla birçok kişiyi hedef almıştır.

Neden: Kaczynski, modern teknolojik toplumun insan özgürlüğünü ve doğayı yok ettiğine inanıyor ve manifestosunda bu görüşlerini ayrıntılı olarak açıklamıştır.

Sonuç: Üç kişi öldü ve 23 kişi yaralandı. Kaczynski, 1996'da yakalandı ve ömür boyu hapis cezasına çarptırıldı.

2.1.4. Weather Underground

Vaka: 1969-1977 yılları arasında faaliyet gösteren Weather Underground, ABD'de Vietnam Savaşı'na ve hükümet politikalarına karşı çıkan radikal bir solcu örgüttür.

Neden: Örgüt, Vietnam Savaşı'na karşı çıkmak ve toplumsal eşitsizliklere dikkat çekmek amacıyla hükümet binalarına ve polis karakollarına bombalı saldırılar düzenlemiştir.

Sonuç: Birçok saldırı gerçekleştirdiler, ancak genellikle can kaybı yaşanmamıştır. Örgütün bazı üyeleri daha sonra yakalamış ve yargılanmıştır.

2.2. Dini Radikalleşme Vakaları

2.2.1. El Kaide ve 11 Eylül Saldırıları

Vaka: 11 Eylül 2001'de, El Kaide tarafından düzenlenen ve New York'taki Dünya Ticaret Merkezi'nin ikiz kuleleri ile Washington D.C.'deki Pentagon'a yapılan saldırılar, radikalleşmenin en bilinen örneklerinden biridir.

Neden: Bu saldırılar, El Kaide'nin Batı'ya karşı yürüttüğü cihadın bir parçası olarak planlanmıştır.

Sonuç: 3000'e yakın insan hayatını kaybetmiş, dünya genelinde terörizme karşı yeni politikalar ve güvenlik önlemleri alınmıştır.

2.2.2. IŞİD (DAEŞ)

Vaka: Irak ve Suriye'de kurulan IŞİD, radikal İslamcı bir terör örgütüdür. 2014 yılında büyük toprak parçalarını ele geçirerek dünya çapında birçok terör saldırısı düzenlemişlerdir.

Neden: IŞİD, İslam devleti kurma ve şeriat yasalarını uygulama hedefiyle hareket etmektedir.

Sonuç: Bölgedeki çatışmalar ve terör saldırıları nedeniyle yüz binlerce insan hayatını kaybetmiş, milyonlarca insan yerinden edilmiştir.

2.2.3. Aum Shinrikyo (Tokyo Metro Saldırısı)

Vaka: 20 Mart 1995'te Japonya'da Aum Shinrikyo adlı dini tarikat, Tokyo metrosunda sarin gazı saldırısı düzenleyerek 13 kişinin ölümüne ve binden fazla kişinin yaralanmasına neden olmuştur.

Neden: Tarikat lideri Shoko Asahara, kıyamet senaryolarına inanıyor ve dünya çapında kaos yaratmak amacıyla bu saldırıyı planlamıştır.

Sonuç: Saldırının ardından tarikat üyeleri yakalanmış, Asahara ve bazı üyeler idam cezasına çarptırılmıştır.

2.2.4. Boko Haram

Vaka: 2002 yılında Nijerya'da kurulan Boko Haram, Batı tarzı eğitim ve yaşam biçimine karşı çıkan radikal İslamcı bir terör örgütüdür. Örgüt, okullara, kiliselere ve hükümet binalarına birçok saldırı düzenlemiştir.

Neden: Boko Haram, Nijerya'da şeriat yasalarını uygulamak ve Batı tarzı eğitimi yasaklamak istemektedir.

Sonuç: Binlerce kişi ölmüş, milyonlarca insan yerinden edilmiştir. Örgütün faaliyetleri, bölgedeki güvenlik durumunu ciddi şekilde kötüleştirmiştir.

2.3. Politik Radikalleşme Vakaları

2.3.1. Sri Lanka'daki Tamil Kaplanları (LTTE)

Vaka: LTTE, Sri Lanka'da Tamil halkının bağımsız bir devlet kurma amacıyla mücadele eden bir örgüt olarak 1980'ler ve 2000'ler boyunca birçok saldırı ve intihar bombalaması düzenlemiştir.

Neden: LTTE, Tamil halkının haklarını savunma ve bağımsız bir devlet kurma hedefiyle hareket etmiştir.

Sonuç: Binlerce insan hayatını kaybetmiş, Sri Lanka iç savaşı boyunca ülke büyük zarar görmüştür.

2.3.2. FARC (Kolombiya Devrimci Silahlı Kuvvetleri)

Vaka: FARC, 1964 yılında Kolombiya'da kurulan Marksist-Leninist bir gerilla örgütüdür. Örgüt, Kolombiya hükümetine karşı silahlı mücadele yürütmüş ve uyuşturucu ticareti, adam kaçırma gibi faaliyetlerle finanse edilmiştir.

Neden: FARC, Kolombiya'da sosyal adaletsizlik ve yoksullukla mücadele etmek, köylülerin haklarını savunmak ve Marksist-Leninist bir hükümet kurmak amacıyla kurulmuştur.

Sonuç: On binlerce insanın hayatını kaybettiği ve milyonlarca insanın yerinden edildiği uzun süreli bir iç savaş yaşanmıştır. 2016 yılında FARC ile Kolombiya hükümeti arasında barış anlaşması imzalanmıştır.

2.3.3. ETA (Euskadi Ta Askatasuna)

Vaka: 1959 yılında İspanya'nın Bask bölgesinde kurulan ETA, Bask bağımsızlığını kazanmak amacıyla hükümet yetkililerine, güvenlik güçlerine ve sivillere yönelik terör saldırıları düzenlemiştir.

Neden: ETA, Bask bölgesinin bağımsız bir devlet olmasını hedeflemiştir.

Sonuç: 2011'de silahlı mücadeleyi bıraktıklarını açıkla dılar.

2.3.4. Kızıl Tugaylar (Brigate Rosse)

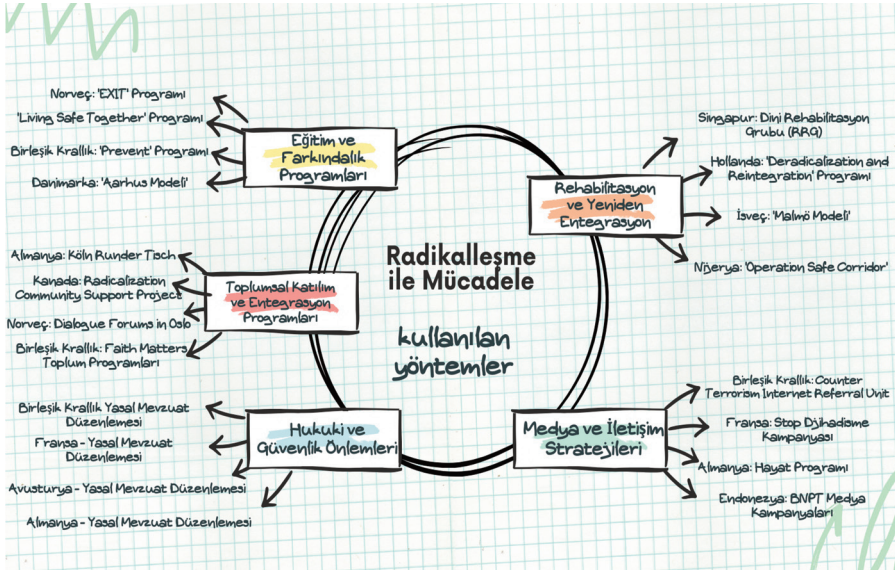
Vaka: 1970'lerde İtalya'da faaliyet gösteren Kızıl Tugaylar, radikal solcu bir terör örgütü olarak birçok adam kaçırma, suikast ve bombalı saldırı gerçekleştirmişlerdir. En bilinen eylemleri, 1978'de İtalyan Başbakanı Aldo Moro'yu kaçırap öldürmeleridir.

Neden: Örgüt, İtalya'da Marksist-Leninist bir devrim gerçekleştirmeyi hedeflemiştir.

Sonuç: Onlarca kişi hayatını kaybetmiş, örgütün birçok üyesi yakalanmış ve hapsedilmiştir.

3-RADİKALLEŞMEYLE MÜCADELEDE KULLANILAN YÖNTEMLER

Radikalleşmeyle mücadele, çeşitli disiplinler ve yaklaşımlar gerektiren kapsamlı bir süreçtir. Bu mücadelede kullanılan yöntemler, radikalleşmenin önlenmesi ve etkilerinin azaltılmasına yönelik stratejileri içermektedir. Bu bağlamda, radikalleşmeyle mücadelede beş temel başlık öne çıkmaktadır: Eğitim ve farkındalık programları, toplumsal katılım ve entegrasyon, hukuki ve güvenlik önlemleri, rehabilitasyon ve yeniden entegrasyon, medya ve iletişim stratejileri. Her bir yöntem, radikalleşmenin farklı boyutlarına müdahale etmeyi amaçlayarak daha güvenli ve barışçıl toplumların inşasına katkıda bulunmaktadır. İzleyen bölümde bu başlıklara yer verilecektir.

3.1. Eğitim ve Farkındalık Programları

Eğitim ve farkındalık programları, radikalleşmenin önlenmesinde hayati bir rol oynamaktadır. Bu programlar, bireyleri radikal ideolojilere karşı bilinçlendirilerek eleştirel düşünme becerilerini geliştirmektedir. Eğitim yoluyla

bireyler, radikalleşme sürecinin tehlikeleri hakkında bilgi sahibi olurken, sosyal uyum ve empati duyguları pekiştirilecektir. Aşağıda, bu alanda başarılı uygulamaların örnekleri ve detayları sunulmuştur.

3.1.1. Norveç: 'EXIT' Programı

Genel Bakış: 'EXIT' programı, 1997 yılında Norveç'te başlatılan ve aşırı sağ gruplardan ayrılmak isteyen bireylere yönelik bir destek ve rehabilitasyon programıdır. Programın amacı, radikalleşmiş bireylerin bu gruplardan ayrılmasını sağlamak ve onları topluma yeniden kazandırmaktır.

Uygulama ve Metodoloji:

- **Psikolojik Destek:** Program, radikal gruplardan ayrılmak isteyen bireylere psikolojik danışmanlık hizmetleri sunmaktadır. Bu danışmanlık hizmetleri, bireylerin radikal ideolojilerden uzaklaşmalarına yardımcı olacaktır.
- **Sosyal Yardım:** Bireylere sosyal yardım sağlanarak, eğitim ve iş bulmalarına yardımcı olunmaktadır. Bu yardım bireylerin toplumda yeniden aktif bir şekilde yer almalarını sağlamaktadır.
- **Aile ve Toplum Desteği:** Program, ailelerin ve toplulukların radikalleşmiş bireylere destek olmalarını teşvik etmektedir. Böylelikle bireylerin radikal gruplardan uzaklaşmaları kolaylaşmaktadır.

Başarı ve Sonuçlar:

'EXIT' programı, Norveç'te ve diğer Avrupa ülkelerinde birçok gencin aşırı sağ gruplardan ayrılmasına yardımcı olmuştur. Programın başarısı, radikalleşmeyi önlemede ve bireyleri topluma yeniden kazandırmada etkili bir model olarak kabul edilmesine yol açmıştır.

3.1.2. Avustralya: 'Living Safe Together' Programı

Genel Bakış: Avustralya Hükümeti tarafından 2014 yılında başlatılan 'Living Safe Together' programı, toplumu radikalleşme ve aşırıcılık konusunda bilinçlendirmeyi amaçlayan bir eğitim ve farkındalık programıdır. Program, topluluklarda radikalleşmeyi önlemek için çeşitli eğitim ve bilinçlendirme

faaliyetleri yürütmektedir. Ayrıca programda “Step Together” adında şiddet içeren aşırılığa yönelme riski taşıyan birini tanıyan insanlara yardımcı olmak amacıyla hizmet veren bir yardım hattı ve çevrimiçi hizmet sunulmaktadır. Step Together, gizli bir destek hizmetidir ve kolluk kuvvetlerinden bağımsız olarak bilgi, tavsiye ve yönlendirmeler sunmaktadır. Yardım hattı, Melbourne merkezli bir STK olan “On The Line” tarafından sağlanmakta olup, deneyimli profesyonel danışmanlar tarafından yönetilmektedir.

Uygulama ve Metodoloji:

- **Eğitim ve Atölye Çalışmaları:** Program, okullarda ve üniversitelerde düzenlenen seminerler ve atölye çalışmaları aracılığıyla gençleri radikalleşme konusunda bilinçlendirmeyi hedeflemektedir.
- **Toplum Temelli Yaklaşım:** Program, yerel topluluklarla işbirliği yaparak radikalleşmeyi önlemeye yönelik faaliyetler yürütmektedir. Bu, toplumların radikal ideolojilere karşı direnç kazanmalarını sağlamaktadır.
- **Destek Hizmetleri:** Radikalleşme riski altındaki bireyler için danışmanlık ve destek hizmetleri sunulmaktadır. Bu hizmetler, bireylerin radikal gruplardan uzak durmalarına yardımcı olmaktadır.

Başarı ve Sonuçlar:

'Living Safe Together' programı, Avustralya genelinde gençler arasında radikalleşmeyi önlemede önemli başarılar elde etmiştir. Program, toplumun genelinde radikalizme karşı farkındalık ve direnç oluşturmuştur.

3.1.3. Birleşik Krallık: 'Prevent' Programı

Genel Bakış: Birleşik Krallık'ın 'Prevent' stratejisi, 2003 yılında başlatılmış ve terörle mücadele kapsamında radikalleşmeyi önlemeye yönelik bir programdır. Program, okullar, üniversiteler, sağlık hizmetleri ve diğer kamu kurumlarında farkındalık yaratmayı amaçlamaktadır.

Polis, savunmasız kişilerin suç davranışlarına yönelmesini önlemeye yönelik uzun bir geçmişe sahiptir. Hükümet tarafından yönetilen ve çok ajanslı bir program olan Prevent, bireylerin terörist olmasını engellemeyi amaçlamaktadır.

Yerel otorite ortakları ve topluluk organizasyonları ile birlikte çalışarak çözümler bulmaya ve savunmasız kişileri desteklemeye ve korumaya çalışılmaktadır. Değerlendirme sonrasında, Prevent'e yapılan birçok yönlendirme, polis tarafından herhangi bir ek işlem gerektirmemektedir. Bazı durumlarda, sağlık, adli ruh sağlığı, konut veya eğitim gibi diğer organizasyonlar devreye girerek destek sağlamaktadır.

Polise yapılan tüm yönlendirmeler hassasiyetle ve gizlilikle ele alınmaktadır. Bir kişi terörizm riski olarak değerlendirildiğinde, İçişleri Bakanlığı'nın Channel Programına yönlendirilebilir ve bir mentordan yardım alabilmektedir.

Terörle Mücadele Danışma Ağı (CTAN), Terörle Mücadele Polisinin 2017 yılında oluşturduğu ulusal bir paydaş katılım forumudur. Bağımsız olarak yönetilen bu ağın üyeleri arasında terörizm mağdurları, akademisyenler ve araştırmacılar, çeşitli inanç liderleri ve topluluk organizasyonları ve grupları aracılığıyla diğerlerine ulaşan üyeler bulunmaktadır.

Terörle Mücadele Polisi, CTAN'ı terörizmden etkilenenlerle doğrudan ve dolaylı olarak iletişim kurmak, polisliğe 'eleştirel dost' olmak ve Terörle Mücadele stratejisi ve politikasıyla ilgili çeşitli konular hakkında geri bildirim sağlamak amacıyla oluşturmuştur. Danışma etkinlikleri ve üyelerin katkıları, polislik faaliyetlerinin ve politikalarının potansiyel etkisini daha iyi anlamaya ve gerektiğinde Terörle Mücadele Polisliğinin yaklaşımında değişiklikler yapmaya yardımcı olmaktadır.

Uygulama ve Metodoloji:

- **Eğitim ve Bilinçlendirme:** Program, eğitim kurumlarında düzenlenen seminerler ve eğitim materyalleri aracılığıyla gençleri ve öğretmenleri radikalleşme konusunda bilinçlendirmektedir.
- **Danışmanlık ve Destek Hizmetleri:** Radikalleşme riski altındaki bireyler için danışmanlık ve destek hizmetleri sunulmaktadır. Bu hizmetler, bireylerin radikal ideolojilerden uzaklaşmalarına yardımcı olmaktadır.
- **Toplum Temelli Yaklaşım:** Yerel topluluklarla işbirliği yaparak radikalleşmeyi önlemeye yönelik çalışmalar yürütülmektedir. Böylelikle toplulukların radikalizme karşı direnç kazanmaları sağlanmaktadır.

Başarı ve Sonuçlar:

'Prevent' programı, Birleşik Krallık genelinde radikalleşmeyi önleme çabalarında birçok başarıya imza atmıştır. Program kapsamında, birçok birey radikalizme karşı bilinçlendirilmiş ve radikalleşme sürecindeki kişilerle etkili müdahaleler yapılmıştır.

3.1.4. Danimarka: 'Aarhus Modeli'

Genel Bakış: Danimarka'nın Aarhus şehrinde uygulanan Aarhus Modeli, radikalleşmiş gençleri rehabilite etmeyi ve yeniden topluma kazandırmayı amaçlayan bir programdır. Program, polis, sosyal hizmetler ve eğitim kurumları arasındaki işbirliği ile yürütülmektedir.

Uygulama ve Metodoloji:

- **Psikososyal Destek:** Radikalleşmiş gençlere psikososyal destek sağlanarak, onların radikal ideolojilerden uzaklaşmaları ve topluma yeniden entegrasyonları desteklenmektedir.
- **Eğitim ve Mesleki Eğitim:** Gençlere eğitim ve mesleki eğitim fırsatları sunarak, onların topluma yeniden kazandırılmalarını sağlamak hedeflenmektedir.
- **Aile ve Toplum Desteği:** Ailelerin ve toplulukların radikalleşmiş gençlere destek olmaları teşvik edilir. Böylelikle gençlerin radikal gruplardan uzaklaşmaları kolaylaştırılmaktadır.

Başarı ve Sonuçlar:

Aarhus Modeli, radikalleşmiş gençlerin radikal gruplardan ayrılmasını ve topluma yeniden entegrasyonunu sağlamada etkili olmuştur. Program, uluslararası alanda da tanınmış ve diğer ülkeler tarafından örnek alınmıştır.

Aarhus Belediyesi ve Doğu Jutland Polisi

Aarhus Belediyesi ile Doğu Jutland Polisi arasında çok ajanslı bir müdahale iş birliğidir. Dış ortaklar arasında Aarhus Üniversitesi, Sosyal İşler Bakanlığı, Entegrasyon Bakanlığı ve Danimarka İstihbarat ve Güvenlik Servisi bulun-

maktadır. Bu nedenle, Aarhus Belediyesi ve Doğu Jutland Polis bölgesinde yerel bir uygulama olmasına rağmen, vergi ile finanse edildiği için hükümet uygulaması olarak değerlendirilebilir.

Proje Tanımı

Bu model genel nüfus ve risk altındaki bireyler olmak üzere iki düzeyde müdahale sunmaktadır.

Genel Nüfus Müdahalesi

- Profesyonellerin ve halkın farkındalığı artırılmaktadır. Bu farkındalık profesyoneller ve eğitim kurumları için bilgilendirme ve atölye çalışmaları yoluyla sağlanmaktadır.
- Yerel topluluklarla iş birliği içermektedir. Bu işbirliği camiler, kültürel dernekler ve yerel topluluklardaki diğer önemli aktörlerle saygılı ve kararlı diyalogları içermektedir.

Bireysel Müdahale

- Info-House'un birinci basamak personeli, bireyler ve gruplar üzerinde risk değerlendirmeleri yapmaktadır.
- Profesyonel personele radikalleşme ile bağlantılı vakalarla başa çıkma konusunda danışmanlık verilmektedir.
- Radikalleşme ile ilgili vakalarda bireyler ve aileler için danışmanlık sağlanmaktadır.
- Radikalleşme riski altındaki veya şiddet içeren aşırıcılık ile bağlantılı bireyler için mentorluk sağlanmaktadır.
- Şiddet içeren aşırıcılık ortamında yer alan bireyler için çıkış programları oluşturulmaktadır.

3.2. Toplumsal Katılım ve Entegrasyon Programları

Toplumsal katılım ve entegrasyon, radikalleşme ile mücadelede kritik öneme sahiptir. Toplumun farklı kesimlerini bir araya getiren ve sosyal uyumu

teşvik eden programlar, radikalleşme riskini azaltmada etkili olmaktadır. Aşağıda, bu alanda başarılı uygulamaların örnekleri ve detayları sunulmuştur.

3.2.1. Almanya: Köln Runder Tisch

Genel Bakış: Köln Runder Tisch, Almanya'nın Köln şehrinde radikalleşme ile mücadele ve toplumsal uyumu teşvik etmek amacıyla başlatılan bir girişimdir. Bu girişim çeşitli topluluk temsilcilerini, sivil toplum kuruluşlarını ve yerel yönetimleri bir araya getirerek diyalog ve işbirliği platformu sunmaktadır.

Uygulama ve Metodoloji:

- **Düzenli Toplantılar:** Runder Tisch, düzenli olarak toplantılar düzenleyerek farklı topluluk üyeleri arasında diyalogu teşvik etmektedir. Bu toplantılar karşılıklı anlayışı artırmak ve toplumsal sorunları birlikte ele almak amacı taşımaktadır.
- **Eğitim Programları:** Programda radikalleşme belirtilerini tanıma ve bu belirtilerle başa çıkma konularında eğitimler yer almaktadır. Eğitimler, öğretmenler, ebeveynler ve toplum liderlerine yöneliktir.
- **Kültürel Etkinlikler:** Farklı toplulukları bir araya getiren kültürel etkinlikler düzenlenmektedir. Bu etkinlikler kültürel farkındalığı artırma ve topluluklar arasında köprüler kurma fırsatı sunmaktadır.

Başarı ve Sonuçlar:

Artan Toplumsal Dayanışma: Köln Runder Tisch, topluluklar arasında dayanışmayı artırmış ve sosyal uyumu güçlendirmiştir.

Gelişmiş Farkındalık: Radikalleşme ve bu süreçlerin önlenmesi konusundaki farkındalık önemli ölçüde artmıştır.

3.2.2. Kanada: Radicalization Community Support Project

Genel Bakış: Radicalization Community Support Project, Kanada'da radikalleşme ile mücadele ve toplumsal uyumu artırmak amacıyla uygulanan

bir projedir. Bu projede toplum üyelerini ve yerel yönetimleri bir araya getirerek, radikalleşme ile mücadelede bütüncül bir yaklaşım sunmak hedeflenmiştir.

Uygulama ve Metodoloji:

- **Toplum Eğitim Programları:** Proje radikalleşme belirtilerini tanıma ve bu belirtilerle başa çıkma konusunda toplum üyelerine eğitimler sunmaktadır.
- **Destek Grupları:** Radikalleşme riski taşıyan bireyler ve aileleri için destek grupları oluşturulmaktadır. Bu gruplarla psikososyal destek ve danışmanlık hizmetleri sunulmaktadır.
- **Ortaklıklar ve İşbirlikleri:** Yerel yönetimler, eğitim kurumları ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yapılarak radikalleşme ile mücadelede ortak projeler geliştirilmektedir.

Başarı ve Sonuçlar:

- **Artan Toplumsal Katılım:** Proje topluluk üyeleri arasında dayanışmayı ve katılımı artırmış, sosyal uyumu desteklemiştir.
- **Etkili Müdahale:** Radikalleşme riski taşıyan bireyler ve aileler için sağlanan destek hizmetleri radikal ideolojilere karşı direnci artırmıştır.

3.2.3. Norveç: Dialogue Forums in Oslo

Genel Bakış: Oslo Diyalog Forumları, Norveç'in başkenti Oslo'da radikalleşme ile mücadele ve sosyal uyumu teşvik etmek amacıyla başlatılan topluluk temelli bir girişimdir. Bu forumlar farklı dini, etnik ve kültürel geçmişe sahip toplulukları bir araya getirerek karşılıklı anlayış ve işbirliğini artırmayı hedeflemektedir.

Uygulama ve Metodoloji:

- **Düzenli Toplantılar ve Etkinlikler:** Oslo Diyalog Forumları, düzenli olarak toplantılar ve etkinlikler düzenleyerek, farklı topluluk üyeleri arasında diyalogu teşvik etmektedir. Bu etkinlikler, yuvarlak masa top-

lantıları, seminerler, çalıştaylar ve kültürel etkinlikler şeklinde gerçekleştirilmektedir.

- **Eğitim ve Farkındalık Programları:** Forumlar, radikalleşme süreçlerini anlama ve bu süreçlerle nasıl başa çıkılacağı konusunda eğitim ve farkındalık programları sunmaktadır.
- **Toplum Katılımı ve İşbirliği:** Diyalog forumları, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, dini liderler ve toplum üyeleri arasında işbirliğini teşvik etmektedir.

Başarı ve Sonuçlar:

- **Artan Toplum Dayanışması:** Oslo Diyalog Forumları, farklı topluluklar arasında dayanışmayı ve işbirliğini artırarak toplumsal uyumu güçlendirmiştir.
- **Gelişmiş Farkındalık:** Radikalleşme ve bu süreçlerin önlenmesi konusundaki farkındalık, düzenlenen kampanyalar ve eğitim programları sayesinde önemli ölçüde artmıştır.

3.2.4. Birleşik Krallık: Faith Matters Toplum Programları

Genel Bakış: Faith Matters, Birleşik Krallık'ta çeşitli inanç topluluklarını bir araya getirerek radikalleşme ile mücadele eden ve sosyal uyumu teşvik eden bir sivil toplum kuruluşudur. Faith Matters, toplum içinde hoşgörü ve anlayışı artırmak, radikal ideolojilere karşı direnç geliştirmek ve kültürel farkındalığı artırmak amacıyla çeşitli programlar yürütmektedir.

Uygulama ve Metodoloji:

- **Dinlerarası Diyalog:** Farklı dini topluluklar arasında diyalog ve işbirliğini teşvik eden etkinlikler düzenlenmektedir. Bu etkinlikler karşılıklı anlayışı artırmak ve topluluklar arasında köprüler kurmak amacı taşımaktadır.
- **Gençlik Çalışmaları:** Gençleri radikal ideolojilere karşı dirençli hale getirmek için eğitim programları ve atölye çalışmaları düzenlemektedir.

dir. Bu programlar da gençlerin eleştirel düşünme becerilerini geliştirmeyi ve radikal ideolojilere karşı farkındalıklarını artırmayı amaçlamaktadır.

- **Toplum Farkındalık Kampanyaları:** Radikalleşme süreçleri ve bu süreçlerle nasıl başa çıkılacağı konusunda toplum üyelerine bilgi vermek için farkındalık kampanyaları yürütülmektedir.

Başarı ve Sonuçlar:

- **Artan Toplum Dayanışması:** Farklı dini topluluklar arasında dayanışma ve işbirliğini artırarak toplumsal uyumu güçlendirmiştir.
- **Gelişmiş Farkındalık:** Radikalleşme ve bu süreçlerin önlenmesi konusundaki farkındalık, düzenlenen kampanyalar ve eğitim programları sayesinde önemli ölçüde artmıştır.

3.3. Hukuki ve Güvenlik Önlemleri: Örnek Uygulamalar

Radikalleşme ile mücadelede hukuki ve güvenlik önlemleri, terör faaliyetlerini önlemek ve toplum güvenliğini sağlamak için kritik öneme sahiptir. Aşağıda, farklı ülkelerden bu alandaki başarılı uygulamalar ve stratejiler detaylandırılmıştır.

3.3.1. Birleşik Krallık: Counter-Terrorism and Security Act (2015)

Birleşik Krallık, radikalleşme ve terörle mücadelede kapsamlı yasal düzenlemelere sahiptir. 2015 yılında yürürlüğe giren “Counter-Terrorism and Security Act” bu alandaki önemli bir örnektir.

Özellikler ve Uygulamalar:

- **Prevent Duty:** Bu yasa kamu kurumlarına (okullar, üniversiteler, sağlık hizmetleri ve yerel yönetimler) radikalleşme ile mücadelede önleyici tedbirler alma yükümlülüğü getirmektedir.
- **Temporary Exclusion Orders:** Terör şüphesi taşıyan bireylerin Birleşik Krallık'a dönüşünü geçici olarak engelleme yetkisi vermektedir.

- **Risk Assessment:** Yerel otoriteler, radikalleşme riskini değerlendirmek ve buna göre önleyici tedbirler almak zorundadır.

Başarı ve Sonuçlar:

- Bu yasa, radikalleşme ile mücadelede önleyici tedbirlerin güçlendirilmesine katkıda bulunmuş ve kamu kurumlarının bu konuda daha aktif rol almasını sağlamıştır.

3.3.2. Fransa: Plan de Lutte contre la Radicalisation et le Terrorisme (PLAT)

Fransa, radikalleşme ve terörle mücadele için kapsamlı bir plan olan Plan de Lutte contre la Radicalisation et le Terrorisme (Radikalleşme ve Terörle Mücadele Planı) geliştirmiştir.

Özellikler ve Uygulamalar:

- **Yasal Düzenlemeler:** Fransa, terörle mücadele yasalarını sıkılaştırmış ve terör şüphesi taşıyan bireylerin gözetim altında tutulması için yasal çerçeve oluşturmuştur.
- **Yerel Radikalleşme Önleme Merkezleri:** Yerel düzeyde radikalleşme riskini azaltmak için merkezler kurulmuş ve bu merkezler, risk altındaki bireylerle doğrudan çalışmaktadır.
- **Eğitim ve Bilinçlendirme:** Kamu çalışanları ve eğitimciler, radikalleşme belirtilerini tanıma ve bu belirtilerle başa çıkma konusunda eğitilmektedir.

Başarı ve Sonuçlar:

PLAT, yerel düzeyde radikalleşme riskini azaltmada ve kamu güvenliğini artırmada etkili olmuştur.

3.3.3. Almanya: Gesetz zur Verbesserung der Durchsetzung des Aufenthaltsrechts und zur Regelung der Ausreisepflicht (2017)

Almanya, radikalleşme ve terörle mücadele kapsamında yasalarını sıkılaştırarak, özellikle yabancı savaşçılar ve terör şüphelileri üzerinde denetimi artırmıştır.

Özellikler ve Uygulamalar:

- **Elektronik İzleme:** Terör şüphesi taşıyan bireylerin elektronik izleme ile denetim altında tutulması sağlanmaktadır.
- **Deportasyon:** Terör şüphesi taşıyan yabancı uyrukluların sınır dışı edilmesi süreçleri hızlandırılmıştır.
- **Bilgi Paylaşımı:** Federal ve eyalet düzeyindeki güvenlik birimleri arasında bilgi paylaşımı artırılmıştır.

Başarı ve Sonuçlar:

Bu yasal düzenlemeler, terör şüphesi taşıyan bireylerin daha etkili bir şekilde izlenmesini ve kamu güvenliğinin sağlanmasını desteklemiştir.

3.3.4. Avusturya: Countering Violent Extremism (CVE) Program

Avusturya, radikalleşme ve şiddet içeren aşırıçılıkla mücadelede Countering Violent Extremism (Şiddet İçeren Aşırıçılığı Önleme) Programı'nı uygulamaktadır.

Özellikler ve Uygulamalar:

- **Toplum Tabanlı Yaklaşımlar:** CVE programı, toplum liderleri, sivil toplum kuruluşları ve yerel yönetimlerle işbirliği yaparak radikalleşme ile mücadele etmektedir.
- **Eğitim ve Farkındalık:** Toplum üyelerine, özellikle gençlere, radikalleşme belirtilerini tanıma ve bu belirtilerle başa çıkma konusunda eğitim verilmektedir.
- **Destek Hizmetleri:** Radikalleşme riski taşıyan bireylere ve ailelerine yönelik destek hizmetleri sunulmaktadır.

Başarı ve Sonuçlar:

CVE programı, topluluklar arasında radikalleşme ile mücadelede işbirliğini ve farkındalığı artırmış, risk altındaki bireylerin desteklenmesine katkıda bulunmuştur.

3.4. Rehabilitasyon ve Yeniden Entegrasyon

Radikalleşme sürecine girmiş bireylerin topluma kazandırılması, rehabilitasyon ve yeniden entegrasyon programlarıyla mümkün olabilmektedir. Bu tür programlar radikalleşmiş bireylerin topluma yeniden entegrasyonunu sağlamak ve onları şiddet içeren ideolojilerden uzaklaştırmak için çeşitli yöntemler kullanmalarını gerektirmektedir. Aşağıda, bu alandaki başarılı örnekler ve programlar detaylandırılmıştır.

3.4.1. Singapur: Dini Rehabilitasyon Grubu (RRG)

Genel Bakış: Dini Rehabilitasyon Grubu (RRG), Singapur'da radikalleşmiş bireylere dini eğitim ve rehberlik sunarak onları radikal ideolojilerden uzaklaştırmayı amaçlayan bir programdır. Bu program 2003 yılında Jamaah Islamiyah adlı terörist grup tarafından düzenlenen bir saldırı planının ortaya çıkarılmasının ardından başlatılmıştır. RRG, güvenlik güçleri, psikologlar ve İslam alimleri ile işbirliği içinde çalışarak bireylerin radikal ideolojilerden uzaklaşmasını sağlamaktadır. Programın temel amacı radikalleşmiş bireylerin dini yanlış anlamalarını düzeltmek ve topluma yeniden entegrasyonlarını sağlamaktır.

Uygulama ve Metodoloji

1. **Tespit:** Güvenlik güçleri ve topluluk üyeleri, radikalleşme belirtileri gösteren bireyleri tespit eder.
2. **Değerlendirme:** Tespit edilen bireyler, dini eğitim ve psikolojik danışmanlık gereksinimlerine göre değerlendirilir.
3. **Danışmanlık ve Eğitim:** Bireylere, İslam'ın barışçıl öğretileri ve radikal ideolojilerin yanlışlıkları hakkında eğitim verilir.
4. **Aile Katılımı:** Bireylerin aileleri de sürece dâhil edilerek, aile desteği ve sosyal çevre desteği sağlanır.
5. **İzleme ve Destek:** Bireylerin ilerlemeleri düzenli olarak izlenir ve gerektiğinde ek destekler sunulur.

Başarı ve Sonuçlar

RRG, radikalleşmiş bireylerin büyük bir kısmını başarılı bir şekilde rehabilite etmiş ve topluma yeniden kazandırmıştır. RRG, diğer ülkeler tarafından da örnek alınan başarılı bir model haline gelmiştir. Program, radikalleşmeyle mücadelede etkin bir yöntem olarak kabul edilmektedir.

3.4.2.Hollanda: 'Deradicalization and Reintegration' Programı

Genel Bakış: Hollanda'da uygulanan 'Deradicalization and Reintegration' programı, radikalleşmiş bireylerin topluma yeniden entegrasyonunu sağlamak amacıyla geliştirilmiştir. Program; yerel yönetimler, eğitim kurumları ve topluluklarla işbirliği yaparak bireylerin radikal ideolojilerden uzaklaşmalarını ve sosyal hayata yeniden kazandırılmalarını hedeflemektedir.

Uygulama ve Metodoloji:

- **Eğitim ve Farkındalık Çalışmaları:** Okullarda ve topluluklarda düzenlenen eğitim ve farkındalık çalışmaları ile bireyleri radikalleşme konusunda bilinçlendirmek hedeflenmektedir.
- **Psikososyal Destek:** Radikalleşmiş bireylere psikososyal destek sağlanarak, onların radikal ideolojilerden uzaklaşmaları ve topluma yeniden entegrasyonları desteklenmektedir.
- **Toplum Katılımı:** Program, yerel toplulukların radikalleşme ile mücadelede aktif rol almalarını teşvik ederek bireylerin topluma entegrasyon süreçleri kolaylaştırılır.

Başarı ve Sonuçlar: Hollanda'da uygulanan bu program sayesinde radikalleşme sürecinde olan gençlerin eğitim yoluyla yeniden topluma kazandırılmasında önemli başarılar elde edilmiştir. Program, radikal gruplardan ayrılan bireylerin topluma yeniden entegrasyonunu sağlamada etkili olmuştur.

3.4.3. İsveç: 'Malmö Modeli'

Genel Bakış

'Malmö Modeli', İsveç'in Malmö şehrinde radikalleşmiş bireylerin rehabilite edilmesi ve topluma yeniden entegrasyonu için geliştirilen bir yaklaşımdır. Bu model, multidisipliner bir yapıya sahip olup, sosyal hizmetler, sağlık hizmetleri, eğitim kurumları, polis, sivil toplum kuruluşları ve diğer ilgili paydaşların iş birliği içinde çalışmasını öngörmektedir.

Uygulama ve Metodoloji

- 1. Kapsamlı Değerlendirme:** Her bireyin ihtiyaçları, radikalleşme düzeyi ve potansiyel tehlikeleri değerlendirilir. Bu süreçte psikologlar, sosyal hizmet uzmanları ve güvenlik birimleri birlikte çalışmaktadırlar.
- 2. İhtiyaca Yönelik Müdahale:** Bireylere psikolojik destek, eğitim ve iş bulma desteği, sosyal entegrasyon programları gibi kişiye özel planlar hazırlanır. Bu planlarda bireylerin radikalleşme sebeplerine odaklanılarak, onları topluma yeniden kazandırmak amaçlanmaktadır.
- 3. Toplumsal Destek:** Bireyin ailesi ve sosyal çevresi de sürece dahil edilir. Ailelere danışmanlık ve eğitim hizmetleri sunulur. Bu sayede bireyin toplumsal bağları güçlendirilir ve destek sistemi oluşturulur.
- 4. Güvenlik Önlemleri:** Polis ve güvenlik birimleri, bireyin toplum için oluşturabileceği potansiyel tehditleri kontrol ederek gerektiğinde müdahalede bulunacaktır.
- 5. Uzun Vadeli Takip:** Bireylerin rehabilitasyon sürecindeki ilerlemeleri düzenli olarak izlenir ve gerektiğinde müdahale planları revize edilir. Bu takip süreci sayesinde bireyin kalıcı olarak topluma kazandırılmasını sağlamak hedeflenmektedir.

Başarı ve Sonuçlar

Tekrar Şiddet İçeren Eylemlere Yönelmenin Engellenmesi: Malmö Modeli, radikalleşmiş bireylerin tekrar şiddet içeren eylemlere yönelmesini engellemede etkili olmuştur.

Topluma Yeniden Entegrasyon: Bireylerin topluma yeniden entegrasyonu sağlanmış, toplumsal uyum artırılmıştır. Bu süreçte eğitim ve istihdam olanakları sunularak bireylerin topluma katkı sağlamaları teşvik edilmiştir.

Toplumda Güvenlik ve İstikrar: Toplumsal güvenlik ve istikrarı artırmada başarılı olunmuştur. Güvenlik birimlerinin aktif katılımı, potansiyel tehditlerin zamanında tespit edilmesini ve önlenmesini sağlamıştır.

3.4.4. Nijerya: 'Operation Safe Corridor'

Genel Bakış

'Operation Safe Corridor', Nijerya'da Boko Haram militanlarının rehabilitasyonu ve topluma yeniden kazandırılması amacıyla oluşturulan bir programdır. Programda militanlara af sunarak silah bırakmaları ve topluma yeniden entegrasyon sürecine katılmaları teşvik edilmektedir. Nijerya hükümeti tarafından 2016 yılında başlatılan bu model silah bırakmayı kabul eden Boko Haram üyeleri için rehabilitasyon, eğitim ve mesleki gelişim fırsatları sunmaktadır.

Uygulama ve Metodoloji

- 1. Af ve Teslimiyet:** Boko Haram üyeleri silah bıraktıklarında af ilan edilmekte ve bu kişiler programa dahil edilmektedir. Bu af ilanı ise militanları şiddeti bırakmaya teşvik eden önemli bir adımdır.
- 2. Psikososyal Destek:** Program kapsamında militanlara psikolojik danışmanlık, travma terapisi ve diğer psikososyal destek hizmetleri sunulmaktadır. Bu destekler ise bireylerin savaş travmalarını aşmalarına ve normal hayata dönmelerine yardımcı olmaktadır.
- 3. Eğitim ve Mesleki Eğitim:** Katılımcılara okuma yazma kursları, mesleki eğitimler ve beceri kazandırma programları sunulmaktadır. Bu eğitimler bireylerin toplumda üretken birer birey olmalarını sağlamak ve onları işgücü piyasasına hazırlamaktadır.
- 4. Toplumsal Entegrasyon:** Militanların aileleri ve topluluklarıyla yeniden bağ kurmaları teşvik edilmektedir. Topluluklarda farkındalık artırıcı çalışmalar yapılmakta ve toplumsal bağların güçlendirilmesi hedeflenmektedir.

- 5. Gözetim ve Rehabilitasyon Merkezleri:** Katılımcılar, rehabilitasyon merkezlerinde gözetim altında tutulur ve rehabilitasyon süreçleri izlenir. Bu merkezler bireylerin yeniden topluma kazandırılmadan önce gerekli tüm destekleri almalarını sağlamaktadır.

Başarı ve Sonuçlar

- **Şiddeti Bırakma ve Yeniden Entegrasyon:** Operation Safe Corridor, birçok Boko Haram militanının silah bırakmasını ve topluma yeniden entegre olmasını sağlamıştır. Bu bireyler program sayesinde travmalarını aşmış ve yeni beceriler kazanmaları mümkün olmuştur.
- **Eğitim ve İstihdam:** Eğitim ve mesleki eğitim programları, katılımcıların işgücü piyasasına katılmalarını kolaylaştırmış ve onların üretken bireyler haline gelmelerine yardımcı olmuştur.
- **Toplumsal Barış ve Güvenlik:** Toplumda barış ve güvenliği artırmada önemli bir rol oynamıştır. Toplumda farkındalık artırıcı çalışmalar ve entegrasyon çabaları toplumsal uyumu güçlendirmiştir.

3.5. Medya ve İletişim Stratejileri

Medya ve iletişim stratejileri radikalleşme ile mücadelede önemli araçlardır. Bu stratejiler ise radikal ideolojilere karşı koymak ve toplumda farkındalık yaratmak için kullanılmaktadır. Aşağıda medya ve iletişim stratejileri alanında başarılı örnekler ve programlar detaylandırılmıştır.

3.5.1. Birleşik Krallık: Counter Terrorism Internet Referral Unit (CTIRU)

Genel Bakış: Birleşik Krallık'ta faaliyet gösteren Counter Terrorism Internet Referral Unit (CTIRU), radikal içeriklerin internet üzerinden yayılmasını engellemeyi amaçlayan bir birimdir ve bu birimde çevrimiçi radikalleşme ile mücadele etmek için çeşitli stratejiler uygulanmaktadır.

Uygulama ve Metodoloji:

- **İnternet Gözetimi:** Radikal içerikleri tespit etmek ve bunları kaldırmak için internet sürekli olarak izlenmektedir. Sosyal medya platformları ve diğer çevrimiçi ağlarla işbirliği yapılmaktadır.

- **Kaldırma Talepleri:** Tespit edilen radikal içerikler için ilgili platformlara kaldırma talepleri gönderilir ve bu içeriklerin hızlı bir şekilde kaldırılması sağlanır.
- **Farkındalık Kampanyaları:** Çevrimiçi radikalleşme riskleri konusunda kamuoyunu bilinçlendirmek için farkındalık kampanyaları düzenlenmektedir.

Başarı ve Sonuçlar:

- **Azalan Radikal İçerik:** Radikal içeriklerin internet üzerinden yayılması önemli ölçüde azaltılmıştır.
- **Artan Farkındalık:** Kamuoyunda çevrimiçi radikalleşme riskleri konusunda farkındalık artırılmıştır.

3.5.2. Fransa: Stop Djihadisme Kampanyası

Genel Bakış: Fransa'da yürütülen Stop Djihadisme kampanyası, radikal ideolojilere karşı kamuoyunu bilinçlendirmek ve radikalleşmeyi önlemek amacıyla başlatılan bir medya ve iletişim stratejisidir. Radikal propagandaya karşı koymak ve toplumda farkındalık yaratmak için çeşitli araçlar kullanılmaktadır.

Uygulama ve Metodoloji:

- **Medya Kampanyaları:** Televizyon, radyo ve sosyal medya gibi çeşitli platformlarda farkındalık kampanyaları yürütülmektedir. Bu kampanyalarla radikal ideolojilerin tehlikeleri vurgulanmakta ve insanlar bilinçlendirilmektedir.
- **Eğitici Materyaller:** Radikalleşme belirtilerini tanıma ve bu belirtilerle başa çıkma konularında eğitici materyaller sunulmaktadır. Bu materyaller öğretmenler, ebeveynler ve toplum liderlerine yöneliktir.
- **Çevrimiçi Platformlar:** Radikal içeriklerin internet üzerinden yayılmasını engellemek için çevrimiçi platformlarla işbirliği yapılmakta ve radikal içeriklerin kaldırılması sağlanmaktadır.

Başarı ve Sonuçlar:

- **Artan Bilinç:** Radikal ideolojilere karşı toplumda önemli ölçüde farkındalık yaratılmıştır.
- **Azalan Radikal Propaganda:** Radikal propagandanın etkisini azaltmada başarılı olmuştur.

3.5.3. Almanya: Hayat Programı

Genel Bakış: Almanya'da yürütülen Hayat Programı, radikalleşme ile mücadelede medya ve iletişim stratejilerini kullanarak farkındalık yaratmayı amaçlayan bir girişimdir. Program, özellikle radikal İslamcı grupların propagandalarına karşı koymak için geliştirilmiştir.

Uygulama ve Metodoloji:

- **Bilgilendirme Kampanyaları:** Toplum genelinde radikalleşme riskleri ve belirtileri konusunda bilgilendirme kampanyaları yürütülmektedir. Bu kampanyalar sayesinde televizyon, radyo ve sosyal medya üzerinden geniş kitlelere ulaşılmaktadır.
- **Çevrimiçi Kaynaklar ve Destek:** Radikalleşme ile mücadele konusunda çevrimiçi kaynaklar ve destek hizmetleri sunulmaktadır. Bu hizmetler radikal ideolojilere karşı bilinçlenmeyi ve uygun müdahalelerde bulunmayı sağlamaktadır.
- **Toplum Eğitimleri:** Toplum üyelerine radikalleşme belirtilerini tanıma ve bu belirtilerle başa çıkma konularında eğitimler sunulmaktadır. Eğitimler, öğretmenler, sağlık çalışanları ve toplum liderlerine yöneliktir.

Başarı ve Sonuçlar:

- **Artan Toplum Bilinci:** Hayat Programı, radikalleşme riskleri konusunda toplumda önemli bir bilinç yaratmıştır.
- **Etkili Müdahale:** Radikal propagandanın etkisini azaltmada ve toplumun bu tür propagandalara karşı dirençli hale gelmesinde başarılı olmuştur.

3.5.4. Endonezya: BNPT Medya Kampanyaları

Genel Bakış: Endonezya'da yürütülen BNPT (Badan Nasional Penanggulangan Terorisme) medya kampanyaları, radikal ideolojilere karşı kamuoyunu bilinçlendirmek ve radikalleşmeyi önlemek amacıyla başlatılan bir dizi iletişim stratejisidir. Radikal propagandaya karşı koymak ve toplumda farkındalık yaratmak için çeşitli araçlar kullanılmaktadır.

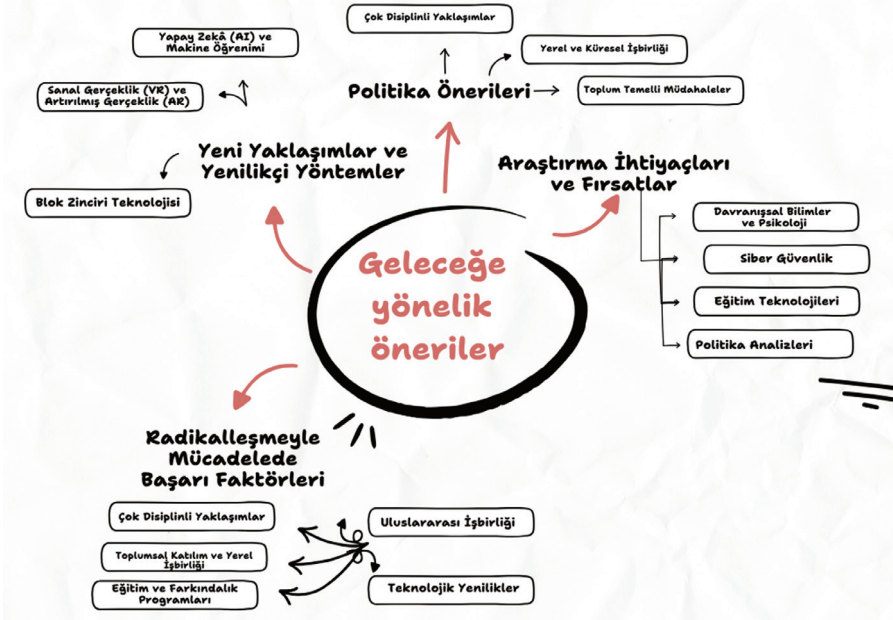
Uygulama ve Metodoloji:

- **Televizyon ve Radyo Yayınları:** BNPT ile radikalleşme riskleri ve belirtileri konusunda bilgilendirme yayınları yapılmaktadır. Bu yayınlar sayesinde geniş kitlelere ulaşılarak toplumun bilinçlenmesi sağlanmıştır.
- **Sosyal Medya Kampanyaları:** Sosyal medya platformlarında aktif olarak kampanyalar düzenlenmektedir. Genç nüfusun dikkatini çekerek radikal ideolojilere karşı bilinçlenmeleri hedeflenmektedir.
- **Toplum Eğitim Programları:** Okullarda ve toplum merkezlerinde radikalleşme ile mücadele eğitimleri sunulmaktadır. Bu eğitimler öğretmenler, öğrenciler ve ebeveynlere yöneliktir.

Başarı ve Sonuçlar:

- **Geniş Kitlelere Ulaşım:** Medya kampanyaları, geniş kitlelere ulaşılarak radikalleşme riskleri konusunda önemli bir farkındalık yaratmıştır.
- **Toplum Dayanışması:** Program, toplum içinde dayanışmayı ve işbirliğini artırmıştır

4-GELECEĞE YÖNELİK ÖNERİLER VE STRATEJİLER

4.1. Yeni Yaklaşımlar ve Yenilikçi Yöntemler

Radikalleşmeyle mücadelede gelecekte kullanılabilecek yöntemler ve teknolojiler, mevcut yaklaşımların sınırlarını aşarak daha etkili ve inovatif çözümler sunmayı amaçlamalıdır. Bu kapsamda, teknolojik ve yöntemsel yenilikler öne çıkmaktadır. Bu aşamada yapay zekâ ve makine öğrenimine odaklanmak, sanal gerçeklik ve artırılmış gerçeklik kullanımı, blok zincir teknolojisinin kullanımı geleceğe yönelik stratejilerde mutlaka yer alması gerekmektedir. Bu bölümde ilgili yaklaşımlara yer verilecektir.

4.1.1. Yapay Zekâ (AI) ve Makine Öğrenimi:

Yapay Zekâ (AI), makinelerin insan benzeri zekâ gösterme yeteneğidir. AI, geniş bir yelpazede veri analizi, karar verme ve sorun çözme süreçlerini

içermektedir. Makine Öğrenimi (ML) ise, AI'nın bir alt alanı olup, makinelerin veri üzerinden öğrenmesini ve bu verilerden yola çıkarak tahminler ve kararlar almasını sağlamaktadır. ML algoritmaları, büyük veri kümelerini analiz ederek kalıpları ve eğilimleri tanır ve bu bilgiler ışığında öngörülerde bulunmaktadır.

Yapay Zekâ ve Makine Öğrenimi, radikalleşmeyle mücadelede çeşitli şekillerde kullanılabilir. Bu teknolojiler, radikal içeriklerin tespiti, bireylerin radikalleşme eğilimlerinin belirlenmesi ve bu eğilimlere erken müdahale edilmesi gibi kritik alanlarda etkin çözümler sunacaktır.

Radikal İçeriklerin Tespiti ve Filtrelenmesi: AI ve ML, çevrimiçi platformlarda yayılan radikal içeriklerin tespitinde kullanılmaktadır. Sosyal medya, forumlar ve video paylaşım siteleri gibi dijital ortamlar, radikal ideolojilerin yayılması için sıkça kullanılmaktadır. AI ve ML algoritmaları, bu platformlardaki içerikleri tarayarak radikal mesajları tespit edebilmektedir.

Örnek: Facebook, YouTube ve Twitter gibi büyük sosyal medya platformları, AI ve ML algoritmalarını kullanarak terörist propaganda ve radikal içerikleri tespit etmektedir. Örneğin, Facebook'un kullandığı AI sistemi, terörist grupların kullandığı belirli anahtar kelimeleri, görüntüleri ve video içeriklerini tanımlayarak bu tür içerikleri otomatik olarak işaretleyebilir ve kaldırabilir. Ayrıca, bu algoritmaların öğrenme yeteneği sayesinde, zamanla daha karmaşık ve gizli radikal içerikleri de tespit edebilir hale geleceklerdir.

Bireylerin Radikalleşme Eğilimlerinin Erken Tespiti: Makine Öğrenimi algoritmaları, bireylerin çevrimiçi davranışlarını analiz ederek radikalleşme eğilimlerini erken aşamada tespit edebilir. Bu algoritmalar, sosyal medya paylaşımları, arama geçmişi ve çevrimiçi etkileşimler gibi verileri kullanarak radikalleşme belirtilerini tanımlayacaktır.

Örnek: Amerika Birleşik Devletleri İç Güvenlik Bakanlığı (DHS), radikalleşme eğilimlerinin erken tespiti için AI tabanlı sistemler kullanmaktadır. Bu sistemler, sosyal medya paylaşımlarını, çevrimiçi forumlardaki yazışmaları ve diğer dijital izleri analiz ederek, potansiyel radikalleşme belirtileri gösteren bireyleri tespit etmektedir. Örneğin, belirli radikal anahtar kelimelerin sıklıkla kullanılması, radikal grupların içeriklerine sürekli erişim sağlanması

veya aşırı ideolojik söylemler içeren paylaşımlar gibi kriterler, bu sistemler tarafından belirlenir ve ilgili birimlere raporlanır.

Olay ve Kriz Yönetimi: AI ve ML, radikalleşme ile ilgili olayların ve krizlerin yönetiminde de kullanılabilir. Bu teknolojiler, kriz anlarında hızlı ve etkili kararlar alınmasına yardımcı olabilir. Örneğin, terör saldırıları sırasında AI sistemleri, saldırının yerini ve zamanını tahmin edebilir ve acil durum ekiplerine rehberlik edebilir.

Örnek: Birleşik Krallık'ta, terörle mücadele birimleri, AI tabanlı analiz sistemlerini kullanarak potansiyel terör saldırılarını önceden tahmin etmeye çalışmaktadır. Bu sistemler, geçmiş terör saldırılarını ve benzer olayları analiz ederek, belirli bölgelerdeki potansiyel saldırı risklerini belirlemekte ve ilgili güvenlik birimlerine bilgi sağlamaktadır. Bu tür sistemler, saldırıların önlenmesinde ve hızlı müdahalede büyük rol oynamaktadır.

Yapay Zekâ ve Makine Öğrenimi, radikalleşmeyle mücadelede gelecekte daha da genişletilebilecek çeşitli kullanım alanlarına sahiptir. Potansiyel projeler ve araştırma alanları şunları içerebilir:

Gelişmiş Algoritmalar: Radikal içeriklerin ve bireylerin radikalleşme eğilimlerinin tespitinde daha hassas ve doğru sonuçlar elde edebilmek için gelişmiş AI ve ML algoritmaları geliştirilebilir.

Veri Entegrasyonu: Farklı kaynaklardan gelen verilerin entegrasyonu, radikalleşme süreçlerinin daha kapsamlı bir şekilde analiz edilmesine olanak tanıyacaktır. Örneğin, sosyal medya verileri, istihbarat raporları ve topluluk geri bildirimleri gibi çeşitli veri kaynakları birleştirilebilir.

Eğitim ve Farkındalık Programları: AI tabanlı eğitim programları ve simülasyonlar, gençlere radikal ideolojilere karşı direnç kazandırmada kullanılabilir. Bu programlar, sanal gerçeklik (VR) ve artırılmış gerçeklik (AR) teknolojileriyle desteklenebilir.

Yapay zekâ ve makine öğrenimi algoritmaları, büyük veri analizleriyle radikalleşme eğilimlerini erken tespit edebilir. Sosyal medya platformlarında ve internet üzerinde yapılan paylaşımların analizi, radikalleşme belirtilerinin erken aşamada belirlenmesine ve hızlı müdahale edilmesine olanak tanı-

yacaktır. Özellikle doğal dil işleme (NLP) teknikleri, radikal içeriklerin otomatik olarak tespit edilmesinde etkili olabilir.

4.1.2. Sanal Gerçeklik (VR) ve Artırılmış Gerçeklik (AR):

Sanal Gerçeklik (VR), kullanıcıları tamamen dijital bir ortam içine çeken bir teknolojidir. VR, kullanıcının gerçek dünyadan tamamen koparak, özel gözlükler veya başlıklar aracılığıyla etkileşimde bulunabileceği 3D bir sanal dünya yaratmaktadır. Bu teknolojinin en önemli özelliklerinden biri, kullanıcıya gerçekmiş gibi hissettiren sürükleyici bir deneyim sunmasıdır.

Artırılmış Gerçeklik (AR) ise, gerçek dünya ile dijital bilgilerin entegrasyonunu sağlamaktadır. AR, gerçek dünya üzerine dijital nesneler veya bilgiler ekleyerek kullanıcıların çevreyle etkileşimde bulunmasına olanak tanımaktadır. Akıllı telefonlar, tabletler ve AR gözlükleri gibi cihazlar, bu teknolojiyi kullanıcıya sunmaktadır.

VR ve AR teknolojileri, radikalleşmeyle mücadelede eğitim ve farkındalık artırma, rehabilitasyon ve yeniden entegrasyon gibi çeşitli alanlarda yenilikçi çözümler sunmaktadır. Bu teknolojiler, kullanıcıların radikal ideolojilere karşı direnç geliştirmelerine yardımcı olabilir ve mevcut radikal unsurların topluma yeniden kazandırılmasında etkili araçlar olabilir.

Eğitim ve Farkındalık Programları: VR ve AR, eğitim ve farkındalık programlarının etkisini artırmak için kullanılabilir. Bu teknolojiler, gençlere ve topluluklara radikal ideolojilerin tehlikelerini anlatmak ve bu ideolojilere karşı direnç geliştirmelerine yardımcı olmak için kullanılabilir.

Örnek: Bir eğitim programında, VR teknolojisi kullanılarak katılımcılara bir terör saldırısının etkilerini deneyimleme fırsatı sunulabilir. Bu tür bir deneyim, katılımcıların radikal ideolojilerin yol açabileceği yıkımı ve acıyı daha iyi anlamalarını sağlayacaktır. Ayrıca, AR teknolojisi, ders kitaplarına ve eğitim materyallerine eklenerek, radikal ideolojilere karşı farkındalık artırıcı bilgilerin görsel ve etkileşimli bir şekilde sunulmasını sağlayacaktır.

Rehabilitasyon ve Yeniden Entegrasyon Programları: VR ve AR teknolojileri, radikal unsurların rehabilitasyonunda ve yeniden topluma entegrasyonunda

etkili araçlar olarak kullanılabilir. Bu teknolojiler, bireylerin şiddetsiz çözüm yollarını öğrenmelerine ve sosyal becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir.

Örnek: Radikal bir geçmişe sahip bireylerin rehabilitasyonu için geliştirilen bir VR programı, bu bireylere empati geliştirme ve şiddetsiz iletişim becerileri kazandırma amacıyla kullanılabilir. VR simülasyonları, bu bireylere çeşitli sosyal durumlarla başa çıkma stratejilerini öğretebilir ve onları toplumla daha uyumlu hale getirebilir. Benzer şekilde, AR uygulamaları, rehabilitasyon sürecinde bireylere gerçek hayatta karşılaşacakları durumlarla başa çıkma yollarını gösterebilir.

Toplumsal Eğitim ve Kamu Kampanyaları: VR ve AR teknolojileri, toplumsal eğitim ve kamu kampanyalarında etkili bir şekilde kullanılabilir. Bu teknolojiler, geniş kitlelere ulaşarak radikal ideolojilere karşı toplumsal direnç oluşturulmasında önemli bir rol oynayacaktır.

Örnek: Bir kamu kampanyasında, AR teknolojisi kullanılarak bir mobil uygulama geliştirilebilir. Bu uygulama, kullanıcılara radikal ideolojilerin tehlikeleri hakkında bilgi vererek kullanıcıların etkileşimde bulunarak öğrenmelerini sağlayacaktır. Örneğin, bir AR uygulaması, kullanıcıların çevrelerindeki potansiyel radikalleşme belirtilerini tanımlamalarına ve bunlarla başa çıkma yollarını öğrenmelerine yardımcı olabilir.

Gelecekteki Kullanım Alanları ve Potansiyel Projeler

VR ve AR teknolojilerinin radikalleşmeyle mücadelede gelecekte daha da genişletilebilecek çeşitli kullanım alanları bulunmaktadır. Potansiyel projeler ve araştırma alanları şunları içerebilir:

Simülasyon Tabanlı Eğitim: Gelişmiş VR simülasyonları, güvenlik güçleri ve sosyal hizmet uzmanlarına radikal unsurlarla başa çıkma becerileri kazandırabilir.

Toplumsal Farkındalık Artırma: AR tabanlı toplumsal farkındalık kampanyaları, radikal ideolojilere karşı geniş kitleleri bilinçlendirebilir ve toplumsal direnci artırabilir.

Uzaktan Rehabilitasyon Programları: VR ve AR teknolojileri, coğrafi olarak uzak bölgelerdeki bireylere uzaktan rehabilitasyon ve entegrasyon hizmetleri sunmak için kullanılabilir.

VR ve AR teknolojileri, radikalleşmeyle mücadelede yenilikçi ve etkili araçlar olarak büyük potansiyele sahiptir. Bu teknolojiler, eğitimden rehabilitasyona kadar geniş bir yelpazede kullanılabilir ve toplumların radikal ideolojilere karşı daha dirençli hale gelmesine yardımcı olabilir. Özellikle gençler için etkileyici ve etkileşimli öğrenme deneyimleri sunarak, radikal düşüncelere karşı direnç kazandırılabilir.

4.1.3. Blok Zinciri Teknolojisi:

Blok zinciri (blockchain) teknolojisi, merkezi olmayan, dağıtılmış bir veri tabanı sistemidir. Veriler, blok adı verilen dijital kayıtlar şeklinde saklanır ve bu bloklar, kronolojik sırayla birbirine bağlı bir zincir oluşturmaktadır. Blok zinciri, şeffaflık, güvenlik ve değiştirilemezlik özellikleri ile öne çıkmaktadır. Bu teknolojinin en bilinen uygulaması, kripto para birimleri, özellikle Bitcoin'dir. Ancak blok zinciri, finans sektörü dışında birçok alanda da kullanılmaktadır.

Blok zinciri teknolojisi, radikalleşmeyle mücadelede veri güvenliği, şeffaflık ve izlenebilirlik gibi özellikleri ile önemli fırsatlar sunmaktadır. Bu teknoloji, radikal grupların finansmanının izlenmesi, veri güvenliğinin sağlanması ve radikal içeriklerin dağıtımının engellenmesi gibi alanlarda etkin bir şekilde kullanılabilmektedir.

Radikal Grupların Finansmanının İzlenmesi: Blok zinciri teknolojisi, finansal işlemlerin izlenmesinde önemli bir rol oynayabilir. Radikal gruplar, genellikle yasadışı yollarla finansman sağlarlar. Blok zinciri, finansal işlemleri şeffaf ve izlenebilir hale getirerek, bu grupların finansman yollarını tespit etmeye yardımcı olabilir.

Örnek: Birleşmiş Milletler (BM), terörizmin finansmanı ile mücadele amacıyla blok zinciri teknolojisini kullanmayı planlamaktadır. Blok zinciri tabanlı bir sistem, finansal işlemleri izleyerek, radikal grupların mali kaynaklarını belirleyebilir ve bu kaynakları kesmeye yönelik stratejiler geliştirebilir.

Örneğin, belirli bir cüzdan adresinin radikal faaliyetlerle ilişkilendirilmesi durumunda, bu adresin tüm işlemleri blok zinciri üzerinden izlenebilir ve analiz edilebilir.

Veri Güvenliğinin Sağlanması: Blok zinciri, veri güvenliği ve bütünlüğünün sağlanmasında etkili bir araçtır. Radikalleşmeyle mücadele eden kurumlar, hassas verilerin korunması için blok zinciri teknolojisini kullanabilir. Bu teknoloji verilerin yetkisiz erişimlere karşı korunmasını sağlayacak ve verilerin değiştirilemezliğini garanti edecektir.

Örnek: ABD İç Güvenlik Bakanlığı (DHS), radikalleşmeyle mücadelede kullanılan verilerin güvenliğini sağlamak için blok zinciri tabanlı çözümler geliştirmektedir. Blok zinciri, verilerin sadece yetkili kişiler tarafından erişilebilir olmasını sağlar ve verilerin bütünlüğünü korur. Bu sayede, radikalleşme eğilimleri ve radikal gruplarla ilgili verilerin güvenli bir şekilde saklanması ve analiz edilmesi mümkün olacaktır.

Radikal İçeriklerin Dağıtımının Engellenmesi: Blok zinciri teknolojisi, radikal içeriklerin dijital platformlarda dağıtılmasını engellemede kullanılabilir. Bu teknoloji, içeriklerin kaynağını ve dağıtım yollarını izleyerek, zararlı içeriklerin yayılmasını önleyebilir.

Örnek: Bir sosyal medya platformu, blok zinciri tabanlı bir sistem kullanarak, kullanıcıların paylaştığı içeriklerin kaynağını ve dağıtımını izleyebilir. Bu sayede radikal içeriklerin hızlı bir şekilde tespit edilmesi ve yayılmasının engellenmesi sağlanabilir. Blok zinciri, içeriklerin orijinallliğini ve kaynağını doğrulayarak, yanlış bilgilerin ve radikal propagandanın yayılmasını önleyebilir.

Blok zinciri teknolojisinin radikalleşmeyle mücadelede gelecekte daha da genişletilebilecek çeşitli kullanım alanları bulunmaktadır. Potansiyel projeler ve araştırma alanları şunları içerebilir:

Kimlik Doğrulama ve İzleme: Blok zinciri, kullanıcı kimliklerinin doğrulanmasında ve izlenmesinde kullanılabilir. Bu teknoloji, radikal grupların üyelerini ve destekçilerini tespit etmek için güvenilir bir yöntem sunacaktır.

Güvenli İletişim: Blok zinciri tabanlı güvenli iletişim sistemleri, radikalleşmeyle mücadelede görevli birimler arasında güvenli bilgi alışverişi sağlayabilir.

Topluluk Geri Bildirimi ve Şeffaflık: Blok zinciri, topluluk geri bildirimlerini ve radikalleşmeyle mücadelede yönelik şeffaflık uygulamalarını destekleyebilir. Bu teknoloji toplulukların güvenini kazanmak ve radikalleşme karşısı çabaların etkinliğini artırmak için kullanılabilir.

Blok zinciri teknolojisi, güvenli ve izlenebilir veri paylaşımı sağlayarak, radikalleşmeyle mücadele eden kurumlar arasında işbirliğini artırabilir. Bu teknoloji, sahte bilgilerin yayılmasını önlemeye yardımcı olabilir ve radikal grupların finansman kaynaklarının izlenmesinde kullanılabilir.

4.2. Politika Önerileri

Radikalleşmeyle mücadelede etkin politikalar geliştirmek ve uygulamak, hükümetler ve sivil toplum kuruluşları için kritik öneme sahiptir. Bu politikalar, çok disiplinli ve katılımcı yaklaşımları içermelidir.

Çok Disiplinli Yaklaşımlar: Radikalleşme ile mücadelede eğitim, sağlık, güvenlik ve sosyal hizmetler gibi farklı alanların entegre edilmesi gerekmektedir. Böylelikle radikalleşmenin karmaşık doğasını daha iyi anlamamız ve daha kapsamlı çözümler üretmemiz mümkün olabilecektir. Örneğin, eğitim programları ile psikososyal destek hizmetlerinin bir arada sunulması, gençlerin radikalleşme süreçlerinden uzak tutulmasında etkili olabilir.

Yerel ve Küresel İşbirliği: Ulusal ve uluslararası düzeyde işbirliği ve bilgi paylaşımı, radikalleşme tehditlerine karşı daha etkili stratejilerin geliştirilmesine yardımcı olabilir. Bu, özellikle terör örgütlerinin sınır ötesi faaliyetlerine karşı önemlidir. Uluslararası işbirliği, radikal grupların finansmanının kesilmesi ve küresel güvenlik ağlarının güçlendirilmesi açısından kritik öneme sahiptir.

Toplum Temelli Müdahaleler: Toplumun her kesimini içine alan müdahaleler, radikalleşmeye karşı daha dirençli bir toplum oluşturulmasına yardımcı olabilir. Özellikle gençler ve marjinalize olmuş gruplar için bu müdahaleler önemlidir. Toplum temelli programlar, toplumsal bağları güçlendirerek ve sosyal katılımı artırarak radikal ideolojilerin etkisini azaltabilecektir.

4.3. Araştırma İhtiyaçları ve Fırsatlar

Radikalleşmeyle mücadelede etkili stratejiler geliştirmek için sürekli araştırma ve yenilikçi projeler gerekmektedir. Bu araştırmalar radikalleşmenin dinamiklerini daha iyi anlamamıza ve müdahale stratejilerini geliştirmemize yardımcı olacaktır.

Davranışsal Bilimler ve Psikoloji: Radikalleşmenin psikolojik ve sosyal nedenlerini daha iyi anlamak için davranışsal bilimler ve psikoloji alanlarında daha fazla araştırma yapılmalıdır. Bu araştırmalar bireylerin radikalleşme süreçlerini ve bu süreçleri tetikleyen faktörleri anlamamıza yardımcı olabilecektir. Özellikle radikalleşmenin bireysel ve grup dinamikleri üzerindeki etkileri incelenmelidir.

Siber Güvenlik: Radikalleşme faaliyetlerinin internet ve sosyal medya üzerinden yayılmasını önlemek için daha gelişmiş siber güvenlik önlemleri ve araştırmaları gereklidir.

Eğitim Teknolojileri: Radikalleşmeyle mücadele eğitim programlarının etkisini artırmak için yeni eğitim teknolojilerinin geliştirilmesi ve bu teknolojilerin etkinliğinin araştırılması gerekmektedir. Dijital öğrenme platformları ve interaktif eğitim materyalleri, gençlerin radikal ideolojilere karşı direnç kazanmalarında etkili olabilir.

Politika Analizleri: Radikalleşmeyle mücadelede mevcut politikaların etkinliğini değerlendiren ve geliştirilmesine yönelik öneriler sunan araştırmalar, karar vericilere yol gösterici olabilir. Bu analizler politikaların daha etkili ve sürdürülebilir hale getirilmesi için önemlidir.

Bu başlıklar altında geliştirilecek yeni yaklaşımlar ve stratejiler, radikalleşmeyle mücadelede daha etkili ve sürdürülebilir çözümler sunma potansiyeline sahiptir.

5 – SONUÇ

5.1. Genel Değerlendirme

Radikalleşme, toplumların karşılaştığı en karmaşık ve çok boyutlu sorunlardan biridir. Bireylerin radikal ideolojilere yönelmesi hem bireysel hem de toplumsal düzeyde ciddi güvenlik tehditleri yaratmakta, sosyal uyumu ve barışı zedelemektedir. Bu çalışmada radikalleşme olgusunun ideolojik, dini ve politik boyutları detaylı bir şekilde ele alınmış ve her bir kategori için somut vaka örnekleri sunulmuştur. Ayrıca radikalleşmeyle mücadelede kullanılan çeşitli yöntemler ve geleceğe yönelik stratejiler incelenmiştir. Eğitim ve farkındalık programları, toplumsal katılım ve entegrasyon, hukuki ve güvenlik önlemleri, rehabilitasyon ve yeniden entegrasyon, medya ve iletişim stratejileri gibi yaklaşımlar, radikalleşmeyle mücadelede kritik rol oynamaktadır. Bu yöntemlerin etkili ve bütüncül bir şekilde uygulanması, radikalleşmenin önlenmesinde ve mevcut radikal unsurların rehabilitasyonunda büyük önem taşımaktadır.

5.2. Radikalleşmeyle Mücadelede Başarı Faktörleri

Radikalleşmeyle mücadelede başarıya ulaşmak için dikkate alınması gereken çeşitli kritik faktörler bulunmaktadır. Bu faktörler mücadelenin etkinliğini artırmak ve sürdürülebilir çözümler üretmek açısından büyük önem taşımaktadır.

Çok Disiplinli Yaklaşımlar: Radikalleşme, çeşitli disiplinlerin ortak çabalarıyla daha etkili bir şekilde ele alınabilir. Eğitim, psikoloji, sosyoloji, güvenlik ve hukuk gibi farklı alanlar, birlikte çalışarak kapsamlı stratejiler geliştirmelidir. Bu disiplinler arası işbirliği, radikalleşmenin kökenlerini daha iyi anlamamıza ve müdahale stratejilerimizi daha etkili hale getirmemize yardımcı olacaktır.

Toplumsal Katılım ve Yerel İşbirliği: Radikalleşme süreçlerini engellemek ve mevcut radikal unsurları yeniden topluma kazandırmak için toplumsal katılım kritik bir öneme sahiptir. Toplumun her kesiminin bu süreçte aktif rol alması, radikalleşmeye karşı direnci artıracaktır. Yerel toplulukların ve sivil toplum kuruluşlarının radikalleşmeye karşı direnci artırmak amacıyla geliştirilen programlarda aktif olarak yer alması, müdahale stratejilerinin etkisini artırabilir.

Eğitim ve Farkındalık Programları: Eğitim, radikalleşmenin önlenmesinde temel bir rol oynamaktadır. Gençlere yönelik farkındalık programları ve eğitim kampanyaları, radikal ideolojilere karşı direnç geliştirmelerine yardımcı olabilir. Eğitim programlarının içeriği, kültürel duyarlılık ve eleştirel düşünme becerilerini teşvik edecek şekilde tasarlanmalıdır.

Uluslararası İşbirliği: Radikalleşme ve terörizm, genellikle sınır ötesi etkilere sahiptir. Bu nedenle, uluslararası işbirliği ve bilgi paylaşımı, radikalleşmeyle mücadelede önemli bir başarı faktörüdür. Uluslararası işbirliği, radikal grupların finansmanının kesilmesi, küresel güvenlik ağlarının güçlendirilmesi ve radikal ideolojilerin yayılmasının engellenmesi açısından kritik öneme sahiptir.

Teknolojik Yenilikler: Yapay zekâ, makine öğrenimi ve diğer yeni teknolojiler, radikalleşmenin tespitinde ve önlenmesinde önemli araçlar olabilir. Bu teknolojilerin etkin kullanımı, radikalleşme eğilimlerinin erken aşamalarda belirlenmesini sağlayacaktır. Örneğin, sosyal medya analizleri ve büyük veri teknikleri, radikalleşme belirtilerinin erken tespit edilmesine olanak tanıyacaktır.

5.3. Son Söz

Radikalleşmeyle mücadele, sürekli çaba ve yenilik gerektiren dinamik bir süreçtir. Toplamlar, radikalleşmenin dinamiklerini ve kökenlerini anlamak için sürekli araştırma yapmalı ve yeni stratejiler geliştirmelidir. Eğitimden hukuka, sosyal hizmetlerden teknolojiye kadar geniş bir yelpazede yer alan yöntemler, birlikte kullanıldığında daha etkili sonuçlar verecektir. Bu çalışmada sunulan yöntemler ve stratejiler, radikalleşmeyle mücadelede bir rehber olarak kullanılabilir. Ancak, her toplumun kendine özgü dinamikleri

göz önünde bulundurularak, bu stratejilerin uyarlanması ve sürekli olarak güncellenmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak, radikalleşmeyle etkili bir şekilde mücadele edebilmek için toplumsal dayanışma, uluslararası işbirliği ve yenilikçi yaklaşımlar hayati öneme sahiptir. Bu bağlamda, karar vericilerin ve uygulayıcıların, mevcut politika ve stratejileri sürekli olarak değerlendirmesi, iyileştirmesi ve yenilikçi yöntemler geliştirmesi gerekmektedir. Böylece, daha güvenli ve barışçıl toplumların inşası mümkün olacaktır.

KAYNAKLAR

- Abbas, H. (2014). *The Taliban Revival: Violence and Extremism on the Pakistan-Afghanistan Frontier*. Yale University Press.
- Aly, A., Taylor, E., & Karnovsky, S. (2014). "Moral Disengagement and Building Resilience to Violent Extremism: An Education Intervention". *Studies in Conflict & Terrorism*, 37(4), 369-385.
- Australian Government. (2014). "Living Safe Together: Building Community Resilience to Violent Extremism". Retrieved from www.livingsafetogether.gov.au.
- Awan, I. (2017). *Cyber-Extremism: Isis and the Power of Social Media*. Society, 54, 138-149.
- Bandura, A. (1977). *Social Learning Theory*. Prentice-Hall.
- Bergen, P. (2001). *Holy War, Inc.: Inside the Secret World of Osama bin Laden*. Free Press.
- Bertelsen, P. (2015). "Danish Preventive Measures and De-radicalization Strategies: The Aarhus Model". In C. Kennedy-Pipe, G. Clubb, & S. Mabon (Eds.), *Terrorism and Political Violence*. Sage Publications.
- Bjørge, T. (2011). "Exit Neo-Nazism: Reducing Recruitment and Promoting Disengagement from Racist Groups". In D. Canter (Ed.), *The Faces of Terrorism: Multidisciplinary Perspectives*. Wiley-Blackwell.
- Bloom, M. (2011). *Bombshell: Women and Terrorism*. University of Pennsylvania Press.
- Borum, R. (2011). Radicalization into Violent Extremism I: A Review of Social Science Theories. *Journal of Strategic Security*, 4(4), 7-36.

- Casino, F., Dasaklis, T. K., & Patsakis, C. (2019). A systematic literature review of blockchain-based applications: Current status, classification, and open issues. *Telematics and Informatics*, 36, 55-81.
- Crenshaw, M. (2011). *Explaining Terrorism: Causes, Processes and Consequences*. Routledge.
- Davies, L. (2009). Educating against extremism: Towards a critical politicisation of young people. *International Review of Education*, 55, 183-203
- Davies, L. (2015). Security, extremism and education: Safeguarding or surveillance? *British Journal of Educational Studies*, 64(1), 1-19.
- Feddes, A. R., & Gallucci, M. (2015). "A Literature Review on Methodology Used in Evaluating Effects of Preventive and De-radicalisation Interventions". *Journal for Deradicalization*, 5, 1-27.
- Ferguson, N. (2016). Disengaging from terrorism: A Northern Irish experience. *Journal for Deradicalization*, 6, 1-23.
- Ferrara, E., Chang, H., Chen, W., Muric, G., & Patel, J. (2020). Characterizing social media manipulation in the 2020 US presidential election. *First Monday*, 25(11).
- Gerges, F. A. (2016). *ISIS: A History*. Princeton University Press.
- Harmon, C. C. (2008). *Terrorism Today*. Frank Cass Publishers.
- HM Government. (2015). "Counter-Terrorism and Security Act 2015." Retrieved from <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2015/6/contents/enacted>
- Hoffman, B. (2006). *Inside Terrorism*. Columbia University Press.
- Hogg, M. A., & Abrams, D. (1988). *Social identifications: A social psychology of intergroup relations and group processes*. Routledge.
- Horgan, J. (2008). *From Profiles to Pathways and Roots to Routes: Perspectives from Psychology on Radicalization into Terrorism*. The

- Annals of the American Academy of Political and Social Science, 618(1), 80-94.
- Horgan, J. G., & Braddock, K. (2010). "Rehabilitating the Terrorists?: Challenges in Assessing the Effectiveness of De-radicalization Programs". *Terrorism and Political Violence*, 22(2), 267-291.
- Juergensmeyer, M. (2003). *Terror in the Mind of God: The Global Rise of Religious Violence*. University of California Press.
- Kruglanski, A. W., Gelfand, M. J., Bélanger, J. J., Sheveland, A., Hetiarachchi, M., & Gunaratna, R. (2014). The psychology of radicalization and deradicalization: How significance quest impacts violent extremism. *Political Psychology*, 35(1), 69-93.
- Lewis, C. (1998). *The Oklahoma City Bombing and the Politics of Terror*. Associated Faculty Press.
- Lindekilde, L. (2012). "Neo-liberal Governing of 'Radicals': Danish Radicalization Prevention Policies and Potential Iatrogenic Effects". *International Journal of Conflict and Violence*, 6(1), 109-125.
- McCauley, C., & Moskalenko, S. (2008). Mechanisms of Political Radicalization: Pathways Toward Terrorism. *Terrorism and Political Violence*, 20, 415-433.
- Moghaddam, F. M. (2005). The Staircase to Terrorism: A Psychological Exploration. *American Psychologist*, 60(2), 161-169.
- Neumann, P. R. (2010). Prisons and Terrorism: Radicalisation and De-radicalisation in 15 Countries. International Centre for the Study of Radicalisation and Political Violence (ICSR).
- Neumann, P. R. (2013). The Trouble with Radicalization. *International Affairs*, 89(4), 873-893.
- Peceny, M., & Durnan, M. (2018). The FARC's Best Friend: U.S. Antidrug Policies and the Deepening of Colombia's Civil War in the 1990s. *Latin American Politics and Society*, 48(2), 95-116.

- Pham, J. P. (2012). Boko Haram's Evolving Threat. Africa Security Brief, (20), 1-8.
- Roy, O. (2004). Globalized Islam: The Search for a New Ummah. Columbia University Press.
- Schmidt, A., & Wiegand, M. (2017). A survey on hate speech detection using natural language processing. Proceedings of the Fifth International Workshop on Natural Language Processing for Social Media, 1-10.
- Smith, B. L. (1994). Terrorism in America: Pipe Bombs and Pipe Dreams. SUNY Press.
- Taylor, B. (1991). The Religion and Politics of Earth First! The Ecologist, 21(6), 258-266.

Salacak Mahallesi, İhsaniye İskele Sokak, No: 53 Üsküdar/İstanbul
info@diplomasivakfi.org